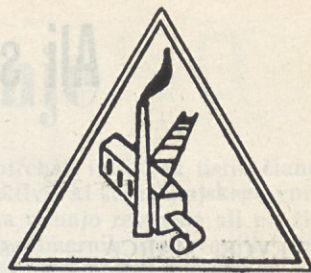

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV ZDRUŽENIH PAPIRNIC LJUBLJANA IN PAPIRNIC KOLIČEVO

Sklepi delavskega sveta papirnice Količevo

KOLIČEVO, MARCA — Delavski svet podjetja je na svojem 23. zasedanju obravnaval:

1. Plan novih investicij za leto 1966.

Članom delavskega sveta je tehnični direktor podjetja na zasedanju temeljito razložil plan novih investicij za leto 1966. Na podlagi njegovega poročila in razprave je delavski svet sprejel plan, ki v glavnem obsega:

razpuščanje in čiščenje neprebranih papirnih odpadkov v skladišču papirnih odpadkov ter prečrpavanje v lopo;

čistilne naprave pri KS II zaradi izboljšave kvalitete kartona; centralna priprava kleja in doziranje k posameznim napravam; a) centralna priprava kaolina in doziranje;

b) centralno razpuščanje in mletje beljene in nebeljene celuloze za KS II, PS II, KS I;

c) centralna priprava lesovine in papirnih odpadkov za KS II in KS I;

zmanjšati izgube vlaken v odpadni vodi KS I, PS I, PS II, NLO; brušenje gladilnega valja KS I in PS II;

rešiti energetska vprašanja v času redukcij, zime, povečanja odzema električne energije s postavitvijo novih čistilnih naprav ter mlevnih naprav, s postavitvijo STEAM BLOCK kotla in Diesel agregata;

zboljšati delovne pogoje v delavnicah, v pisarnah za delovodje, laboratoriju, garderobi za PS I, PS II, PS I. Centralno izdajanje mrzle in tople hrane ter sprejemna soba za prihod delavcev na delo;

kontrola izdelkov, predvsem kartona;

urediti mehanizacijo surovin in premoga;

urediti delovne pogoje pri sortaciji kartona za KS I in KS II; poboljšati kvaliteto kartona z domačimi vlakninami.

Za uresničitev plana novih investicij za leto 1966 so odobrena finančna sredstva v višini 2.615.000 N din in 39.300 \$.

2. DS je obravnaval spremembe pravilnika sklada za graditev, dograditev, dozidavo in nadzidavo stanovanjskih hiš delavcev Papirnice Količevo.

Na predlog UO sklada je delavski svet po obravnavi predlaganih sprememb sprejel dopolnitve pravilnika. Najbistvenejše spremembe so:

zaposlenim delavcem UO sklada odobrava posojilo za nakup stanovanja;

prosilec, ki izpolnjuje pogoje, predpisane v pravilniku in prosi posojilo za nakup stanovanja, mora imeti najmanj 10% lastne udeležbe;

višina odobrenega posojila lahko znaša največ:

za gradnjo	18.000 N din
za dograditev	14.000 N din
za dozidavo in	
nadzidavo	14.000 N din
za nakup stanovanja	32.000 N din

prosilec ali njegovi ožji družinski člani, ki so zaposleni v

podjetju in ki živijo v skupnem gospodinjstvu, vendar že imajo odobreno posojilo za gradnjo, dograditev, dozidavo in nadzidavo ali za nakup stanovanja, ne morejo dobiti novega posojila za iste namene, razen v primerih, ko imajo za to posebno dovoljenje delavskega sveta podjetja;

s posojilno pogodbo se določijo

sredstva, prenesena iz leta 1965	90.346,98 N din
sredstva, dodeljena po zakl. rač. za 1965	150.000,00 N din
Skupno	240.346,98 N din
50% udeležba poslovne banke Domžale	120.000,00 N din
Skupno sredstev za razdelitev	360.346,98 N din

Po predloženem programu se sredstva delijo:

za novogradnjo	100.000 N din
za dograditev	100.000 N din
za adaptacije	80.000 N din
za nakup stanovanj	80.000 N din
Skupaj	360.000 N din

3. Volitve direktorja podjetja.

Članom delavskega sveta je najprej poročal član razpisne komisije za delovno mesto direktorja Papirnice Količevo tov. Anton Orehek. Prisotne je seznanil, da sta se v razpisnem roku na razpis prijaviła tov. Marko Klemenčič iz Maribora in tov. Ivo Sonc, dosedanji direktor Papirnice Količevo. Komisija je pregledala obe vloži in ugotovila, da Marko Klemenčič formalno ne izpolnjuje pogojev razpisa in sicer glede zahtevane prakse na vodilnem delovnem mestu. Za kandidata tov. Iva Sonca je komisija ugotovila, da izpolnjuje pogoje razpisa in ga predlagala delavskemu svetu v izvolitev. V razpravi na poročilo tov. Orehka so člani DS zahtevali, da se prebereta obe vloži, s katerima sta se kandidata prijavila na razpis. V razpravi so bili člani DS soglasni, da je bilo delo dosedanjega direktorja uspešno.

Po poročilu člana komisije in po razpravi je delavski svet sprejel sklep: volitve direktorja se

opravijo tajno z glasovnicami. Imenoval je tričlansko volilno komisijo.

Po končanem tajnem glasovanju je komisija pregledala glasovnice in ugotovila, da je glasovalo 25 članov delavskega sveta. Vse glasovalnice so bile veljavne. Na podlagi navedenega je bil tov. Ivo Sonc, dosedanji direktor Papirnice Količevo, soglasno od 25 navzočih članov izvoljen za direktorja Papirnice Količevo za mandatno dobo 5 let.

4. Reševanje prošenj za dodelitev finančne pomoči.

KOLIČEVO, MARCA — Po temeljnem zakonu o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah, preteče v letošnjem letu polovici članov delavskega sveta in članom svetov ekonomskih enot mandatna doba. Po določilih zakona se člani delavskega sveta podjetja oziroma člani svetov ekonomskih enot volijo za dobo dveh let. Vsako leto pa se voli polovica vseh članov delavskega sveta oziroma članov svetov ekonomskih enot. Tako v le-

Krajevni organizaciji Rdečega križa Dob, Vir in Radomlje je delavski svet za pogostitev žena ob njihovem prazniku odobril vsaki po 250 N din.

Krajevna skupnost Toma Brejca Vir namerava v letošnjem letu dokončno urediti delavski dom na Viru. Za ureditev doma (napeljave centralne kurjave, obnove stropa itd.). Krajevna skupnost nima dovolj finančnih sredstev, zato naproča delavski svet za dodelitev finančne pomoči. Po njihovih izjavah bodo sredstva prispevale tudi druge organizacije s področja Krajevne skupnosti. Za dograditev doma je delavski svet odobril znesek v višini 30.000 N din.

Na prošnjo odbora za gradnjo vodovoda v Dobu je delavski svet odobril finančno pomoč v višini 60.000 N din.

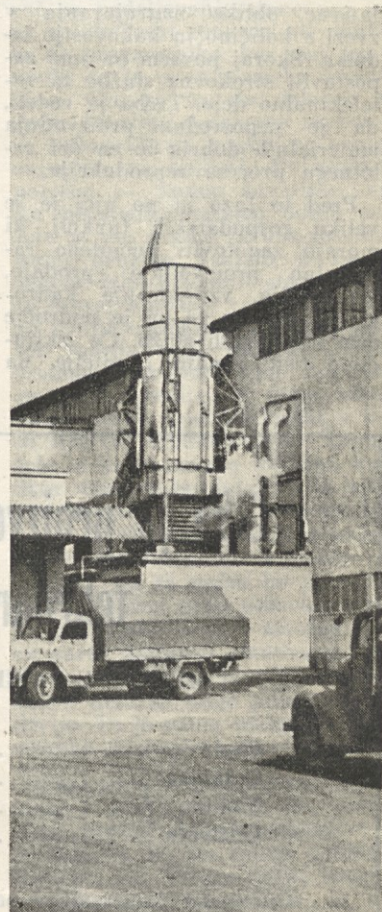
Na predlog Komisije za nakup in odpis osnovnih sredstev je delavski svet odobril nakup nove ročne motorne žage.

Vevčani!

Na 5. strani objavljamo Spremembe predloga pravilnika o delovnih razmerjih!

Količani!

Na 6. strani objavljamo Poslovno poročilo Papirnice Količevo za 1965. leto!

Kamioni čakajo na tovar gotovih izdelkov

Volitve delavskih svetov

tošnjem letu preteče mandatna doba 18 članom delavskega sveta, ki smo jih izvolili v letu 1964 in sicer: tov. Francu Brenčiču II, Peregrinu Kosmatinu, Ernestu Pančurju, Andreju Majdiču, Janezu Cerarju, Francu Pančurju, Mariji Pavli, Janezu Tešarju, Alojzu Matjanu, Ivanu Jeretinu, Francki Zule, Urošu Kremlju, Alojzu Homarju, Stanetu Skoku, Jožetu Jasencu, Rudiju Bensa, Avgustu Pavlinu in Cirilu Zupanu in naslednjim članom svetov ekonomskih enot:

I. EE: Francu Brenčiču, Cirilu Bedenu, Jožetu Osolinu, Janezu Kepcu, Milanu Kranjcu;

II. EE: Peregrinu Kosmatinu, Ernestu Pančurju, Ivanu Podjedu, Jožetu Poljansku, Marjanu Stražarju;

III. EE: Andreju Majdiču, Janezu Cerarju, Francu Pančurju, Mariji Pavli, Janezu Tešarju, Alojzu Matjanu, Ivanu Jeretinu, Mihi Benda, Janezu Hafnerju in Mariji Kosmatin;

IV. EE: Francki Zule, Urošu Kremlju, Alojzu Homarju, Ivanu Lindiču, Vinku Urbanija, Dragi Kožar;

V. EE: Stanislavu Skoku, Avgustu Pavlinu, Cirilu Zupanu, Jožetu Jesencu, Petru Grčarju in Rudiju Bensa.

Volitve članov delavskega sveta in članov svetov ekonomskih enot morajo biti opravljene najkasneje do konca meseca aprila.

Delavski svet podjetja je na svojem 24. zasedanju sprejel sklep o razpisu volitev in imenoval organe za izvedbo volitev v delavski svet in svete ekonomskih enot.

V mesecu aprilu bomo imeli po ekonomskih enotah zbere delovnih ljudi, na katerih bomo obravnavali dosedanje delo posameznih svetov ekonomske enote in predlagali nove kandidate. Za nove člane kandidirajmo najboljše delavce in delavke.

Pri kandidiranju novih članov za delavski svet in svete ekonomskih enot moramo upoštevati zakonsko določilo, ki pravi, da nihče ne more biti dvakrat zaporedoma izvoljen za člana delavskega sveta, oziroma za člana sveta ekonomske enote.

Tudi na letošnjih volitvah naj bodo volišča lepo pripravljena

Ali stimulacija za zmanjšanje zastojev strojev vodi k boljšemu gospodarjenju

VEVČE, MARCA — Naš sistem delitve osebnih dohodkov po merilih je doslej deloval neposredno spodbudno predvsem na zaposlene v proizvodnih oddelkih. To so tisti pri papirnih strojih, v strojni in ročni dodelavi, brusilnici, energiji in na tiste, ki imajo delo normirano (embalažna delavnica, razkladalci, nakladalci...). Le tu smo uvajali stimulative oblike nagrajevanja v zvezi s količino in kakovostjo izdelka. Skoraj povsem pa smo postavili strokovne službe tj. intelektualno delo. Treba je vedeti, da je neposredna proizvodnja materialnih dobrin le en del celotnega procesa reprodukcije.

Pred to fazo in po njej je še veliko gospodarskih funkcij, ki morajo zagotoviti nemoteno racionalno proizvodnjo, prodajo, tehnologijo, vzdrževanje, kadrovanje itd. Vse to pa je področje dela strokovnih služb. Če izključimo tiste zunanje činitelje, na

katere ne moremo vplivati, potem bi morali dobro in slabe rezultate gospodarjenja najbolj občutiti tisti delavci, ki so na najodgovornejših delovnih mestih. Področja dela strokovnih služb so med drugim: stroški proizvodnje, stroški transporta, izbira ustreznega sortimenta glede na rentabilnost in glede na proizvodne zmogljivosti, stanje dolžnikov, zaloge, dohodek, produktivnost dela, zastoji, ustrezni kadri, strokovnost kadrov... Zastoji papirnih strojev so področje dela strokovnih služb. Če to delo zanemarjamo, nam povzroča direktno škodo. V letu 1965 smo zmogljivosti vzdrževalnih oddelkov povečali z novimi delavci, izboljšali organizacijo dela in organizirali službo, katere naloga je skrbeti za načrtno vzdrževanje naših strojnih naprav.

Spodnja tabela kaže gibanje določenih vrst zastojev papirnih strojev.

Vrsta zastoja	V strojnih urah		
	1963	1964	1965
Skupne ure vseh zastojev brez reparatur in remontov	2157	1462	1609
Zastoji zaradi:			
popravljen kov. delavnice	251	170	221
jermen	97	60	63
popravljen elektro delav.	110	41	43

Gotovo imamo za to tudi objektivna oporišča, kot so starost naših strojev, pomanjkanje rezervnih delov, prizadevanja za večjo proizvodnjo... Toda pri vsaki presoji rezultata moramo vedno razmišljati, kaj bi lahko napravili, da bi bili rezultati dobri in boljši. V letu 1964 smo resnično dosegli velik napredek pri izkoriščanju strojev, v letu 1965 pa smo nazadovali.

Ker je mogoče oceniti, da smo v preteklem letu, posebno v okoliščinah reforme, ustvarili na eno strojno uro ca. 67.000 din dohodka oz. ca. 15.000 din bruto skladov, lahko rečemo, koliko skladov pri vsakem zastoji izgubimo. Da bi ta zadeva bila razumljivejša, zanemarimo vpliv fiksnih stroškov, ki še povečujejo škodo, oziroma pri nižjih zastojih povečujejo sklade. Ker zastoji na papirnih strojih najbolj neposredno

povzročajo škodo, tj. izpad dohodka, je prav, da pričnemo iskati dodatne oblike denarne stimulacije, ki bi zagotovila izboljšanje sedanega položaja. Količina zastojev najbolj jasno kaže, kakšni so naši stroji, kako z njimi ravnamo in kako jih vzdržujemo. Ker spada skrb nad ravnanjem in tudi vzdrževanjem papirnih strojev med delovne naloge določenih delovnih mest, je pravilno, da bi osebe na teh delovnih mestih vključili še bolj intenzivno v prizadevanje za zniževanje zastojev. Ta njihova prizadevanja bi vplivala na nižje zastoje, zato bi morala biti dodatno stimulirana, oziroma bi tem odgovornim osebam in celotnemu kolektivu morala prinesiti višje osebne dohodke.

Za izračun omenjene stimulacije predlagam, da bi upoštevali čas trajanja zastojev in število zastojev v razdobju enega meseca. Sedanje stanje je naslednje:

Leto	Zastoji zaradi popr. kov. del. štev. ur		Zastoji zaradi jermen štev. ur		Zastoji zaradi popr. elek. del. reparatur nad 8 ur štev. ur		Trajanje zastojev nad 8 ur		Zastoj skupaj štev. ur	
	štev.	ur	štev.	ur	štev.	ur	štev.	ur	štev.	ur
1964	61	170	75	60	26	41	219	162	490	
Ø mes.	5	14	6	5	2	3	18	13	40	
1965	80	221	77	63	19	43	187	176	514	
Ø mes.	7	18	6	5	2	4	16	15	43	
1966										
januar	3	6,33	1	0,17	1	2	5,25	5	14	
februar	2	12,33	7	2,66	3	4,42	—	12	19	

Iz tabele vidimo, da se je stanje, tako pri številu kot tudi trajanju zastojev poslabšalo.

Tabele, na podlagi katere bi ugotovili, če se je stanje izboljšalo ali poslabšalo, zaradi obsega ne navajamo. Tabela je narejena po naslednjem načelu: če stroj stoji enkrat pet ur, odčitamo na tabeli št. 14, če pa stroj stoji petkrat po eno uro pa odčitamo številko 18. Stanje v letu 1964 nam da iz tabele številko 61, za leto 1965 pa številko 66. Vprašanje starta je stvar dogovora z odgovornimi osebami oziroma stvar naših stremeljenj.

V začetku smo ugotovili, da znaša izpad bruto skladov v eni uri zastoja povprečno okoli 15.000 din. Če zaradi primera vzamemo za start položaj v letu 1965, potem dobimo znesek 645.000 din (43 × 15.000). Ko ga postavimo nasproti točkam iz tabele, vidimo, da znaša ena točka okoli 9800. Sedaj pa sledi obračun za januar in februar 1966. Iz tabele odčitamo za januar 27 točk, za februar pa 39 točk. Razlika do številke 66, katero smo vzeli kot start, znaša v januarju 39 in v februarju 27 točk. Ker vemo, da znaša točka okoli 9800 din, dobimo za januar znesek 382.000 din bruto OD, kar je neto okoli 240.000 din, za februar pa 264.000 bruto OD, kar je neto približno 166.000 din. Za-

posleni na tistih odgovornih delovnih mestih, ki morajo skrbeti za pravilno ravnanje in vzdrževanje strojev, bi v januarju in februarju prejeli dodatne osebne dohodke. Če bi zastoji porasli, pa bi izgubili določen del svojih osebnih dohodkov. Zneske, ki izhajajo iz zgoraj opisanega načina, bi razdelili med odgovorne osebe na osnovi števila točka/ur v tistem mesecu, ko so nastopili zastoji.

Podobno kot predlagamo za zastoje zaradi popravljen kovinske, elektro delavnice, jermen in reparatur nad 8 ur, naj bi veljalo tudi za zastoje zaradi energetskih razlogov tj. pomanjkanje vode, pare in elektroenergije. Pri energiji smo imeli že doslej uvedeno nagrajevanje od zastojev. Višji ali nižji zastoji so vplivali na višino osebnih dohodkov, vendar je bila stimulacija malenkostna, ker ob uvajanju nismo imeli boljših podatkov. Osnova sta bila vrednostni izpad proizvodnje po prodajnih cenah in delež energijskih osebnih dohodkov, ki je znašal okoli 5%.

Sedaj pa predlagamo za osnovo izpad dohodka podjetja oz. bruto skladov. Iz spodnje tabele je razvidno, kolikokrat in koliko časa so trajali zastoji na papirnih strojih zaradi energetskih zastojev.

Leto	Število zastojev	Trajanje zastojev para, voda, elektrika	Skupaj ur zastojev		Številka iz tabele
			štev.	ur	
1965	241	32	213	245	
Ø mes.	20	2,7	18	20	48
1966					
januar	15	6,85	6,91	13,74	37
februar	5	—	4,17	4,17	17

Če vzamemo za osnovo npr. leto 1965, ko so se papirni stroji ustavili povprečno mesečno zaradi energetskih zastojev 20-krat za 20 ur, dobimo iz tabele številko 48. Prav tako ugotovimo iz iste tabele številki za januar in februar 1966. Ker smo ocenili, da v eni strojni uri ustvarimo okoli 67.000 din dohodka oziroma okoli 15.000 din bruto skladov, potem smo povprečno mesečno izgubili okoli 300.000 din bruto skladov (15.000 × 20). Iz tega sledi, da znaša ena točka 6250 dinarjev (300.000 : 48). Ker smo v januarju dosegli le 37 točk, prejme energija razliko, to je 11 točk × 6250

din bruto OD. Za januar prejme torej okoli 69.000, za februar pa okoli 193.000 bruto osebnih dohodkov. (Bruto je 106,5%, neto pa 66,8%). Te zneske bi prišteli oziroma v primeru višjih zastojev odšteli od dosežene mase osebnih dohodkov energije.)

Vljudno naprošam vse, ki s kakršnega koli stališča obravnavajo in rešujejo problematiko zastojev, da navedeni predlog kritično presodijo, dopolnijo in tako na svoj način prispevajo k še boljšemu izkoriščanju naših zmogljivosti, kar je tudi cilj tega predloga.

F. F.

Stanje higiensko

KOLICEVO, MARCA — Varnostna služba izgleda na videz zelo lepa in humana. Prav prijetna je zavest, da delaš v prid zdravja in varnega načina dela. Hvaležna pa ni. Zakaj ni hvaležna, je težko opisati. Verjetno zato, ker varnostni delavec nikoli ne more pokazati uspeha, nikoli ne more reči, da je preprečil toliko nesreč in bolezni. Zato tudi velikokrat kdo misli, da je varnostni delavec odveč. Varnostni ukrep ali ukrep, ki prepreči nesreče in bolezni, je vedno vezan z delom, stroški, prilagajanju novemu okolju in mogoče celo novemu načinu dela. Vse to pa rodi odpor — odpor proti novemu načinu dela in stroškom, ki so v zvezi s tem.

Navedel bom nekaj primerov, kako čuvamo varnostne naprave. V mnogih primerih so napravljena vrata samo zaradi delavca, da ni prepiha in mraza. To se pravi, da so napravljena samo zaradi zdravstvenih razlogov. Taka vrata so običajno velika in draga. Traktoristi jih uničijo v nekaj mesecih, ker vanje zadevajo s prikolicami. Pride zima, vrat ni ali pa so tako razbita, da izgledajo kot rešetko. Delavci pa se pritožujejo nad preprihom in mrazom. Poleti, ko je vroče, je vse odveč, zato se namerno razbijajo stekla na oknih. Pride zima, spet pritožbe: »mraz je«. Uporabljamo gumijaste zavesse namesto vrat tam, kjer je mnogo prometa in bi morala biti vrata skoraj vedno odprta. Kaj se dogaja z zavesami. Posamezniki jih režejo stran po kosih. Zakaj? Kose zaves porabijo v različne namene: za blatnike pri kolesih in mopedi, za podplate pri copatah, nekateri pa tudi samo zato, da napravijo škodo. Uničevalci gumijastih zaves so tudi tisti delavci, ki kradejo vijake od preglednih pleksi stekel, tako da jih moramo sedaj pritrdjevati z zakovicami.

Seveda teh delavcev ni veliko, vendar dovolj za škodo. Najhujša pa je solidarnost. Nikoli nobeden od delavcev nikogar ne vidi, zato jih tudi ne najdemo, ker bi bilo v nasprotnem primeru temu kmalu konec. Seveda moramo zaradi take solidarnosti tudi solidarno trpeti.

V obratnih kopalnicah, ki smo jih na nekaterih mestih zelo težko uredili, je tak nered, da človek komaj verja-

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIZNICI

1. Antun Kliment, Simeon Gaceša: Komercialno dopisovanje
2. Rajka Zečević: Bankovni i kreditni sistem
3. Borislav T. Blagojević: Popis stranih knjiga iz oblasti prava u biblioteci inštituta za uporedno pravo
4. Strani pravni život, serija D, br. 49
5. Registar privredno-financijskih propisa 1945—1965
6. Formiranje i raspodjela dohotka i ličnih dohodaka u stručnim službama radnih organizacija
7. Sava Isaković: Transportne naprave
8. Antun Vila: Organizacija plan-sko-preventivnog održavanja
9. Priručnik za nadzornika održavanja
10. Pjero Lucera: Kontrola i održavanje električnih aparatura
11. Kako podići ekonomičnost na pomoćnim radovima u industrijskim požećima
12. Maintenance of Pulp and Paper mill equipment
13. Harold S. Sloan, Arnold J. Zürcher: A dictionary of economics
14. Ljubomir Martić: Matematičke metode za ekonomske analize I.
15. Jugoslovska i inostrana dokumentacija zaštite na radu
16. Privredni adresar SFRJ 1966
17. Miro Derganc: Osnove prve pomoći

Gibanje proizvodnje v mesecu februarju 1966

ZDRUŽENE PAPIRNICE LJUBLJANA

	Plan	Doseženo
Papir	100	107,3
Celuloza	100	101,3
Pinotan	100	100,0
Lesovina	100	121,4

Količinska proizvodnja papirja je bila kljub ustavitvi I. papirnega stroja zaradi rekonstrukcije sredi meseca februarja precej visoka, na kar je vplivala še nedokončana proizvodnja iz meseca januarja. Ugodno na višino proizvodnje pa so vplivali tudi nizki zastoji na papirnih strojih in znižan izmet.

Na zelo visoko proizvodnjo lesovine so vplivali predvsem minimalni zastoji brusilnikov. Del proizvodnje lesovine pa kvalitetno še vedno ne ustreza postavljenim normativom.

Proizvodnja celuloze in pinotana je v februarju potekala normalno in dosegla planirano višino.

Izkoriščanje osnovnih proizvodnih zmogljivosti

	I. 1965	I.—II. 1966
PE Vevče	87,4	88,6
Pe Medvode	94,0	94,6

Stopnja izkoriščanja zmogljivosti je v primerjavi z letom 1965 v obeh obratih porasla zaradi manjših zastojev papirnih strojev in kuhalnikov.

PAPIRNICA KOLICEVO

Bruto proizvodnja v februarju 1966

	Mesečni plan	Odstotek izvršitve mes. plana	Odstotek izvršitve letn. plana	Februar 66 februar 65
Papir	100	101,2	16,7	98,6
Karton	100	101,4	16,2	104,0
Lepenka	100	88,4	14,7	92,2
Skupno	100	100,3	16,2	102,2

Proizvodnja papirja in kartona je bila nad mesečnim planom, kar je rezultat razmeroma ugodnega proizvodnega asortimenta, posebno kartona. Proizvodnja papirja je tudi nad planom, kar je posebno ugodno, če upoštevamo, da je bila proizvodnja usmerjena pretežno za izvoz, prav to je tudi vzrok, da nam indeks z lanskim februarjem pokaže letos manjšo proizvodnjo. Delež izvoza v celotni proizvodnji je vedno večji, s tem pa je vedno boljša tudi kvaliteta naših proizvodov, ker morajo biti izvozni izdelki na kvalitetni ravni zunanjih proizvajalcev.

Indeks proizvodnje kartona z lanskim februarjem nam pokaže porast, ki je posledica predvsem manjših zastojev na proizvodnih strojih kartona. Proizvodnja lepenke je pod planom, ker en lepenkov stroj stoji, da se lahko lepenka sproti posuši. Odstotek izvršitve letnega plana proizvodnje pokaže razen pri lepenki normalno proizvodnjo, pri papirju pa je celo nad povprečjem, ker je februar krajši od ostalih mesecev.

R. J.

varnostnih ukrepov

me, da jih uporabljajo ljudje. V Jugoslaviji ne delamo tako močnih pip, da bi v umivalnicah transporta zdržale več kot mesec ali dva. Razpršilna cedila v kopalnici KS II in v kopalnicah transporta so bila v kratkem času odvijata in pokradena. Sprajujemo se, kdo ima še veseleje kaj urediti, če vse takoj uničimo; obenem pa kritiziramo, da nimamo ničesar urejenega. Kljube na vratih so ali takoj pokvarjene, ali pa sploh izginejo, največkrat je to pri garderobnih vratih. Na primer: ko je bila urejena garderoba KS II, je kljuka izginila po enem mesecu.

Poglejmo nekoliko garderobne omarice. V nekaj letih smo nabavili toliko omaric, da ima vsak zaposleni svojo. Omarice so železne, tipa KPD Zenica in so solidno izdelane. Pa jih pogledajmo danes. Skoraj v vsako tretjo je bilo vlomljeno ali pa na silo odprto, vrata so skrivljena, se ne zaklepajo itd. Na omaricah so nalepljene razne figure, samo listka z imenom uporabnika, ki smo jih že nešteto krat zahtevali, ni. Če pogledate v nekatere garderobne omarice, skoraj da vas zadene kap. V omaricah je moč najti vse od ostankov jedi do mokrih kosov klobučevine itd. itd.

Se in še bi lahko naštevati in opisovali, pa sem prepričan, da je skoraj brez smisla, saj bo tako ali tako ostalo pri starem, ker pri nas dela vsak kar hoče in kar mu je všeč. Predelavci pa ne odigrajo tiste vloge, ki bi jo morali. Ko bomo na našo socialistično imovino pazili tako, kot pazimo na svojo doma, potem smc na pravi poti.

Ob takem stanju moramo vedno obnavljati, popravljati in kupovati novo. Nič čudnega ni, da smo skeptični, kdaj bomo prišli na zeleno vejo, saj so bili predmeti na nekaterih mestih že tolikokrat popravljeni in preurejeni, da se delavcem, ki to delo opravljajo, upravičeno upira, da bi jih ponovno popravili. In za vse to naj skrbi varnostni delavec.

Tudi glede čuvanja varnostnih naprav moramo narediti prelomnico. To bomo uspeli na ta način, da bomo zahtevali za kršilce najstrožjo kazen oziroma da se bo namerno poškodovana naprava popravila na račun storilca.

Hek

Nadaljevanje stanovanjske gradnje

VEVČE, MARCA — V članku prejšnje številke »Našega dela« smo že načeli vprašanje spremenjenih pogojev stanovanjske gradnje ob navajanju vzrokov, ki so privedli k prodaji tovarniških stanovanj. Ugotovili smo med drugim, da je bila velika akcija okrog prodaje posledica naših potreb, po drugi strani pa posledica močno spremenjenih pogojev za pridobivanje stanovanj, katere so prinesli novi predpisi o formiranju stanovanjskih skladov v okviru delovnih organizacij in stanovanjskih podjetij. Potrebno je zdaj ugotoviti, kakšne so realne možnosti za reševanje stanovanjskih vprašanj na Vevčah in kako, kdaj in kje jih bomo reševali.

V prvi vrsti je treba ugotoviti, da z novim letom ni več običajnih stanovanjskih skladov in da 4% od OD za stanovanjsko gradnjo ostane v podjetju. Za nas predstavlja to 50 do 60 milijonov dinarjev letno, s katerimi bomo v bodoče izključno razpolagali, le v letih 1966 do 1970 bomo morali dati iz teh sredstev prispevek za regresiranje zvišanih najemnin stanovanjskemu podjetju. Letos bomo morali odvesti od tega zneska 34% ali 20 milijonov, potem pa seveda vsako leto manj.

Sredstva prispevka 4% od OD bodo v bodoče največji in konstantni vir podjetja za stanovanjsko gradnjo.

Naslednji vir bo sklad skupne porabe, ki pa je močno odvisen od poslovnega uspeha, tržnih razmer in naših vlaganj v modernizacijo tovarne. Po vsej verjetnosti v prihodnjih letih ne bomo mogli posebno veliko računati na ta sklad, ker bo končno treba iz teh sredstev urejati tudi komunalne naprave v neposredni okolici tovarne, ker je tudi to pomembna kategorija družbenega standarda in mora nujno spremljati stanovanjsko gradnjo. Računamo lahko z največ 20 milijoni za namensko uporabo za gradnjo stanovanj.

Z upoštevanjem tega zneska so sredstva tovarne izčrpana in povprečno lahko računamo, da bo vlaganje podjetja v prihodnjih letih do 1970. leta znašalo okoli 50 milijonov, pozneje pa 70 milijonov. V novih okoliščinah pa se ponuja vrsta možnosti oplenitve teh sredstev, ki spričo potrebe niso velika. Ena takih možnosti je varčevanje interesentov za nakup stanovanja, druga je vlaganje sredstev podjetja za stanovanjsko gradnjo v banko, ki na podlagi vlaganja daje višje kre-

dite. Naslednja pomembna možnost je namensko varčevanje oziroma vlaganje interesentov v banko z namenom, da po določeni dobi ista banka daje poleg vplačila vloženih sredstev še lasten kredit, ki je za 50, 100 in več % višji od vloge.

Na ta način bi pa lahko računali z letno vsoto, upoštevajoč prizadevanje posameznikov in tovarne, ki je skoraj enkrat večja od razpoložljivih sredstev same tovarne.

Ko omenjamo kredite banke, že govorimo o čisto določenem sistemu financiranja bodoče stanovanjske gradnje, v kateri bodo angažirani kot partnerji tovarna, interesenti vlagatelji, banka, gradbeno podjetje ali stanovanjsko podjetje, ki bo na našem področju gradilo stanovanja za trg.

Kakšna bo vloga banke v naši stanovanjski gradnji?

Takoj lahko ugotovimo, da je mišljena tu Komunalna banka Ljubljana kot naš neposredni poslovni partner. Le-ta nudi tovarni v vsakem primeru kredit za dobo 10 let, ki je po preteku desetmesečnega vlagalnega roka za 50 odstotkov višji kot znaša vložena vsota, (npr. za vloženi 10 milijonov lahko podjetje koristi po preteku 10 mesecev desetletni kredit v višini 15 milijonov, ki ga lahko po lastni presoji podeli svojim članom kolektiva ob pogojih, kakršne samo določi).

Nadalje nudi Komunalna banka Ljubljana vlagateljem, ki namensko mesečno vlagajo 10.000 din ali več na podlagi njenega pravilnika za 50 % do 300 % večji kredit, kot znaša celotna vloga. KB nam je že posredovala svoj pravilnik, katerega bomo objavili oziroma posredovali vsem interesentom za varčevanje. Višina njegove kredita je seveda odvisna od vloženega zneska in dobe varčevanja, (npr. vlagatelj, ki vlaga skozi 3 leta po 20.000 din mesečno, zbere v teh letih 720.000 din in mu banka daje kredit tudi v višini 720.000 din tako, da razpolaga v treh letih s sredstvi za stanovanjsko gradnjo 1.440.000 din, če pa vlagatelj vlaga 20.000 din mesečno 9 let, vloži med tem časom 2.160.000 din, banka mu nudi poleg tega še 5.400.000 din kredita, torej razpolaga skupaj z vsoto 7.560.000 din. Kredit, ki mu ga banka daje, odplačuje 18 let z anuiteto 50.015 din mesečno). Če upoštevamo, da bi po naših internih določilih, (ki jih bomo

morali še izdati), lahko tak vlagatelj pridobil še razmeroma ugoden kredit podjetja — morda za 50 let in, če vlaga več kot 20.000 din mesečno, bo razmeroma kaj kmalu zbral toliko sredstev, da se bo odločil za nakup stanovanja, ki bo povsem ustrezalo želji in okusu.

Kdo in kako bo gradil?

Tovarna v bodoče ne bo mogla nastopati kot direktni investitor, pač pa se bo dalo angažirati kakšno gradbeno podjetje, oziroma stanovanjsko podjetje, ki bi bilo pripravljeno graditi stanovanja za trg na našem področju. S tega stališča je zelo pomembno, da je na področju Vevč že pripravljen zazidalni načrt, le-ta je bil izo-bešen v prvih dneh marca v našem upravnem posloju in bo v kratkem tudi odobren. Gradbeno podjetje ne bo imelo nobenih težav glede pridobitve gradbenega dovoljenja in drugih zadev ter se bo v okviru zazidalnega načrta lahko orientiralo časovno in prostorsko na gradnjo, ki bo najbolj ustrezala interesentom iz naše tovarne. Zanje bo zelo pomembno, kakšna je finančna moč za nakup stanovanj, torej, če bomo vlagali, bomo za gradbeno podjetje zelo zanimivi in nam bodo ustrezljivo gradili vse tisto, kar nam bo ustrezalo o pravem času in po okusu.

Kakšna bo vloga pri stanovanjski gradnji tovarne oz. njenih finančnih sredstev?

Kot je iz povedanega razvidno, bodo sredstva tovarne za stanovanjsko gradnjo znatna, zlasti še, ker jih bo morala tovarna tudi vlagati v banko zato, da bo lahko razpolagala še z večjimi vsotami. Vprašanje pa je, kako ta sredstva deliti interesentom, kako določiti višino kredita posamezniku in kako določiti rok odplačila. Pravilnik oziroma točkovni sistem sedanjega pravilnika prav gotovo ne bo več ustrezal. Treba bo torej izdelati nov pravilnik o podeljevanju kreditov vlagateljem za nakup stanovanj. Pri tem bomo morali upoštevati v prvi vrsti nujnost in upravičenost posameznega interesenta — vlagatelja do stanovanja, nadalje njegove realne finančne zmogljivosti in pa ne nazadnje njegovo privrženost k podjetju, tj. delovno dobo v našem podjetju, učinek dela in vestnost pri delu. Za izvedbo takšnega pravilnika bomo potrebovali realno analizo

o potrebah in željah tistih članov kolektiva, ki stanovanjskega vprašanja nimajo rešenega ali pa žive v neprimernih stanovanjih. Pravilnik bo moral biti vsekakor prilagojen ugotovljenim podatkom.

Kaj pa delavec, ki želi pridobiti stanovanje?

Z novo usmeritvijo stanovanjske gradnje postaja stanovanje predmet osebne potrošnje. Ne gre več za podeljevanje stanovanj in ne za dolžnost tovarne ali družbe do posameznika, ker smo ugotovili, da je to ekonomsko izvedljivo. Gre za to, da delavec z dnem, ko stopi v delovno razmerje, začne hkrati misliti na svojo največjo in najbolj življenjsko potrebo — lastno bivališče, ki mu bo nudilo ugoden odih po delu in vse pogoje za ustanovitev lastne družine. Vsakdo, ki bo v bodoče želel pridobiti stanovanje, bo moral načrtno varčevati, pač po svojih zmogljivostih pet, deset, morda tudi več let. Naša družbena skupnost pa mu bo omogočala realizirati želje tako, da bo lahko pridobil kredit v tisti delovni organizaciji, v kateri dela in ki bo seveda tolikšen, kolikor uspešno bo delal on in njegovi sotovariši. Prav tako pa bo lahko dobil posojilo tudi v naših družbenih finančnih zavodih — bankah. Na ta način bo pridobil lahko še pred prvo polovico svoje življenjske in dela zmogljive dobe zares ustrezno stanovanje, ki ga bo odplačeval in odplačal ob koncu delovne dobe pred upokojitvijo. To je edina realna in ekonomsko upravičena pot.

Konkretno v naši delovni organizaciji lahko trdimo, da vprašanje pomoči delovne organizacije delavcu ne bo nikoli problematično, saj delamo dokaj uspešno. Zato ima vsak delavec, ki do danes še ni pridobil stanovanja, zelo realne perspektive. Treba bo le čimprej in čimbolj načrtno pristopiti k vlaganju lastnih sredstev.

Vloga kadrovske službe v stanovanjski gradnji?

Kadrovske službe bodo morali v bodoče skrbno analizirati resnično stanje stanovanjske problematike. Organizirati varčevanje ter s svojimi strokovnimi predlogi svetovati organom samoupravljanja kako naj formirajo svoja stališča, da bo stanovanjsko vprašanje kot pomembno vprašanje naše poslovne politike urejeno v skladu z našimi poslovnimi težnjami.

Kadrovska služba bo morala nastopiti kot koordinator med vlagalci in organi samoupravljanja, ki bodo določali sredstva za stanovanjsko gradnjo, med vlagalci in banko, v korist vlagalcev ter tudi kot koordinator med interesenti za odkup stanovanja in tistim gradbenim operativnim organom, ki bo izvajal gradnjo. Kadrovska služba bo imela tudi nalogo preučiti vlaganja v družbeni standard, ker končno gola stanovanja v našem okolišju še ne predstavljajo popolnega standarda. Treba je misliti na komunalno ureditev Vevč, preskrbovalni center, vrtec, rekreacijske objekte, za kulturno in športno življenje.

Sistem, ki se bo v prihodnje oblikoval, bo po naši presoji nudil možnost soudeležbe pri gradnji stanovanj v razmerju 20 : 40 : 40. To je 20 % vlagatelj, 40 % naša delovna organizacija in 40 odstotkov krediti banke. Ob takem razmerju vlaganja lahko v naslednjih petih letih zanesljivo rešimo stanovanjsko vprašanje, ne morda čisto do konca, toda zanesljivo bomo lahko v petih letih ugotovili, seveda če bomo pametno delali, da vevški delavec stanuje tako zadovoljivo, da ga to vprašanje pri delu ne ovira.

J.L.

Zasedanja samoupravnih organov tovarne celuloze

MEDVODE, MARCA — Dne 25. februarja 1966 sta v tovarni celuloze Medvode zasedala upravni odbor in delavski svet. Upravni odbor je pripravil nekaj važnih predlogov glede uporabe ustvarjenih sredstev v letu 1965. Tako je delavski svet na predlog upravnega odbora obravnaval in sprejel plan sklada skupne porabe, plan drobnih investicij in plan reprezentance ter reklame.

Plan sklada skupne porabe je bil sprejet v višini 453.420 novih dinarjev. V tej vsoti je predviden dohodek iz ukinjenega stanovanjskega prispevka v višini 108.700 N dinarjev in dohodek iz ukinjenega prispevka prometnim organizacijam 1,5 % v višini 61.800 N dinarjev. Pri planiranju izdatkov so najbolj upoštevali stanovanjsko gradnjo, za katero je predvidenih 220.000 N dinarjev in rekreacijo delavcev, za katero je predvidenih 85.000 N dinarjev. Druga sredstva so predvidena za družbeni standard, za nagrade članom kolektiva za dolgoletno delo ter za kulturno in športno dejavnost društev.

Delavski svet je sprejel tudi plan drobnih investicij v višini

600.000 N dinarjev. Glavni izdatki v okviru tega plana so predvideni za gradnjo jezua na reki Sori, za mehanizacijo lesnega prostora, za izboljšanje prebiralnih naprav za celulozo, za izboljšanje elektropogonskih naprav, za mehanizacijo razkladanja surovin ter mehanizacijo odjema celuloze pri izžemalnem stroju. Z mehanizacijo navedenih del bi lahko zmanjšali delovno silo na lesnem prostoru, pri transportu lesa in surovin, pri izžemalnem stroju ter nakladanju celuloze.

Delavski svet je sprejel na predlog upravnega odbora spremembo cenika ekonomske enote »pinotan«. Zaradi tehnoloških sprememb v proizvodnji celuloze je bila proizvodnja pinotana prizadeta, zato je delavski svet sodil za utemeljeno povišanje cenika za 6 %.

Na predlog upravnega odbora je delavski svet imenoval, glede na novo organizacijo podjetja, dve komisiji in sicer: komisijo za delitev dohodka Henrik Rejc, Ivanka Dimc in Andrej Rozman ter komisijo za nabavo, prodajo in odpis osnovnih sredstev: ing. Matevž Barle, Janez Zajec, Mari-

ja Rozman, Franc Kopač in Bogoljub Saje.

Delavski svet se je strinjal s predlogom finančne službe za najetje začasnega posojila pri Papirnici Vevč v višini 90.569 N dinarjev s 6 % obrestmi, ki bi ga porabili za kritje razlike neodplačanega kredita za trajna obratna sredstva. To posojilo mora tovarna vrniti do 1. VII. 1971.

Nadalje je delavski svet potrdil pogodbo do občinsko skupščino Ljubljana-Šiška za financiranje strokovnih šol, po kateri bomo odvajali o občinski sklad za vzgojo in izobraževanje v breme materialnih stroškov 1 % od bruto OD. Delavski svet je potrdil pogodbo o sofinanciranju skupnih nalog na področju zdravstva, šolstva, socialnega skrbstva in komunalnih zadev, po kateri bo tovarna prispevala za gradnjo ljubljanske bolnice 10.000 N dinarjev in za gradnjo šole v Smledniku 10.000 N dinarjev.

Na predlog komisije za kršitve delovnih dolžnosti je delavski svet izglasoval izključitev iz delovne skupnosti delavca Nika Nasufa, ki je neopravičeno izostajal od dela.

Delo v papirni dvorani dobiva nove oblike

VEVČE, MARCA — Ob uvajanju novega načina dela pri prebiranju papirja v ročni dodelavi se pojavljajo nekatere težave. Če analiziramo delovno mesto prebiralke, ugotovimo, da je bilo na tem delovnem mestu največ sprememb. Trajalo bo še nekaj časa, da se bodo stvari uredile, kajti vzporedno z uvajanjem novih delovnih faz se pojavljajo tudi razni subjektivni in objektivni faktorji, ki vplivajo na način dela in razporeženje.

Kaj je bilo vodilo, da smo prešli na nov način prebiranja?

Na to vprašanje odgovarjajo v papirni dvorani različno. Nekateri ženske negodujejo, druge se upirajo neprestanemu učenju na delovnem mestu, večina pa je zadovoljna.

Naj bo že tako ali drugače, vsi vemo, da nove metode dela zahtevajo mnogo truda in vztrajnosti. Vedeti bi pa seveda morali še to, da danes ni dovolj, če se na delovnih mestih zadovoljimo s tem, kar znamo, ampak je potrebno, da svoje delo vedno kritično ocenimo, izpopolnjujemo ter iščemo nove poti.

Ni pravilno mnenje tistih nekaj prebiralk, ki mislijo, da so take zahteve le igra in mamemo zavirajo razvijajoče se delo pri svoji grupi ali celo poskušajo s svojim negodovanjem vplivati še na druge ter s takim včasih izživnim delom onemogočati delo mojstrov in delovodij.

Čeprav je takih zelo malo, le povzročajo s svojo popolno nediscipliniranostjo na delovnem mestu dokaj problemov. Mislim, da je prav, da v člankih obravnavamo tudi te probleme, čeprav so manjšega obsega, vendar lahko dajejo popolnoma napačno sliko o življenju in delu EE zunaj nje, kjer ostali momenti niso poznani.

Ni najbolj humano, če se take kaznuje, ker lepa beseda tudi lepo mesto najde. Vendar, če nikakor ne gre, je pač prav, da se stvari tudi disciplinsko obravnavajo. Ne bi o tem sedaj razpravljali na široko, jasno pa je, da se tudi na delovnem mestu prebiralke zahtevata red in disciplina. Če bodo to vsi upoštevali, potem bo najboljša vodilo za uspeh novega načina prebiranja in povečanja produktivnosti, ki se bo zrcalila tudi na osebnih dohodkih ekonomske enote in delovne skupnosti.

Vsak nov postopek lahko razdelimo na tri obdobja:

1. prekinitev starega in začetno uvajanje novega postopka;

2. obdobje razvijanja in oblikovanja novih delovnih faz;

3. rezultat novega sistema. Če se ozremo na dejstva, ki so se pojavila pri nas, ugotovimo, da je prinesla največ negotovanja prva etapa. Odgovor na to je dokaj preprost. Prebiralke so bile navajene na priučeni in ustaljeni način prebiranja. Prebirale so v parih, tako da se je tudi odgovornost za delo porazdelila na dve osebi. Večkrat se je primerilo, da je ena od obeh prebiralk le delno opravljala svoje delo. Tako npr. ena pretežno prebirala, druga pa samo štela. S tem je nastala monotonost pri delu, mlajše prebiralke pa se niso izpopolnjevale in so obvladale le eno delovno fazo.

Začetne etape se miso v celoti prešli, na kar vplivajo objektivni razlogi (pomanjkanje prebiralnih miz itd.). To pa bo rešeno v bližnji prihodnosti. Tako približno 40 % prebiralk še ni pričelo z novimi delovnimi fazami, na drugi strani pa se jih okoli 60 % bliža h koncu druge etape. Delovno mesto odslej zaseda le ena prebiralka, ki opravlja vse delovne faze in za svoje delo tudi v celoti odgovarja. To je bil nekaj psihični preplah, ki se je nato pojavljal kot odpor. Nadalje so nastopili novi gibi in ravnanje papirja v vogale. Pri tem se je treba spenjati preko mize, zlasti pri večjih formatih. Papir prenašajo v vogale, pri čemer so obremenjevale novo skupino mišic, kar je v začetku terjalo fizično utrujenost. Kot tretji vzrok odpora pa je bil strah, da ne bo mogoče doseči predvidenega delovnega uspeha in osebnih dohodkov.

Delovni efekt prvih nekaj dni je bil res nekoliko nižji, toda kmalu so bile delovne faze osvojene. Prvi začetni rezultati so bili povod za nadaljnje uveljavljanje postopka. Poglejmo nekaj rezultatov, ki so bili doseženi: Prva grupa, kjer je bila poprečna produktivnost od avgusta do novembra 122 %, se je z novim načinom prebiranja dvignila od decembra do vključno januarja na 154 %, torej za celih 12 %.

Število napak pri prebiranju, ki je bilo ugotovljeno v zgoraj navedenih časovnih razdobjih, je znašalo poprečno v prvem primeru 2,2 na eno tono papirja, z novim načinom pa se je zmanjšalo na 1,8 napak na tono.

Torej je nov način dela uspel. Sama produktivnost ob novem postopku ne sme vzbujati nikakršne bojzani pred korigiranjem norme, marveč se s tem

načinom želi doseči prav nasprotno, da ima vsak poedinec od povečane proizvodnje v EE tudi materialne koristi, ki temeljijo na kvaliteti in kvantiteti dela.

Z začetkom pa še ni vse urejeno, niti glede na olajšanje dela določenih vmesnih faz niti glede zahtev pri delu. To pa že lahko štejemo za drugo etapo, kjer je na vrsti izpopolnjevanje, poenostavljenje in izboljšanje delovnega sistema. S končnimi metodami se konkretno v našem primeru želi izboljšati še naslednje:

— zagotoviti še večji vpliv na kvaliteto prebiranja,

— zmanjšati fizično naprezanje pri delu,

— spremeniti vsaj delno monotonost dela,

— izvlčiti izmet iz »šnit« ne-poškodovan.

Kar zadeva kvaliteto prebiranja, je pri tem načinu nujno, da prebiralka odpira papir bolj na široko, ker tako lahko vidi pole prebiranja bolj v notranjost. Papir mora na prebiralni mizi obratiti na vse strani že zaradi tega, ker vleče izmet iz »šnit« le iz leve proti desni.

Zelo se zmanjša tudi fizično naprezanje, kajti pri tem oblikovanju odpade celo spenjanje preko mize in s tem v zvezi dviganje in prenašanje papirja v poravnane kote.

Prebiralka papir odpre normalno z desno roko, potem vogal upogne nazaj in preganjen papir prime z levo roko. Z desno ga na tem mestu spusti ter ji ta roka le pomaga pri prevračanju papirja v kote. Tako poteka ta delovna faza brez najmanjšega napora.

Nadalje ima pri roki deščico, s katero pole papirja poravnava v kote. S tem si prebiralka obvaruje prste in ne obrabi kože na rokah.

Seveda pa mora vsaka prebiralka za sebe imeti svoj prijem, da pride med pole papirja le toliko zraka, da se pole rade premikajo. To zlasti nagaja v začetku in je do vpeljave načina dela malo težje.

Tudi monotonost dela se pri tem zmanjšuje, kajti rise prebiralka obrača, izmet potegne sproti iz papirja, potem papir obrača v kote in z deščico poravnava, kar ji daje ob blagem roku ritem njegova dela.

Najvažnejše na kraju tega je še to, da bomo s tem rešili tudi vprašanje izmeta. Izmet bo tako ostal cel, neprepogojen in zložen v skladih, kar bo pripomoglo k sami ureditvi in čistoči papirne dvorane.

posebno jasno pokazalo naslednje:

Delavci naj pri požarih:

- odklopijo električni tok,
- odstranijo razne materiale,
- gasijo z ročnimi gasilnimi aparati,
- po potrebi in na zahtevo pomagajo pri prenosu druge gasilske opreme.

Gasilci naj se ukvarjajo z gašenjem z drugo gasilsko opremo (motorne črpalke, cevi).

To omenjam zaradi tega, ker pri takih vsesplošnih prenašanjih (dobronamernih) lahko pride do nesporazumov in celo do negativnih posledic.

Ko že obravnavam ta primer požara, morda ne bo napak, če omenim še alarmiranje in obveščanje. Vodja oddelka ali izmene mora vsak primer požara sporočiti *bratru*, ta pa obvesti kotlarno (sirena) in postajo LM Medvode in gasilske enote s področja Medvod. Če vodja oddelka obvesti telefonsko centralo, potem naj telefonist ukrepa po istih načelih.

V našem primeru požara je bil dan javni znak za požar s tovar-

Spoznajmo vrste papirja

Pisemski papir (Briefpapier, letter paper, papier à lettres). Sem spada papir različnih vrst in različnega notranjega sestava. Namenjen je pisemskemu prometu. Njegova zunanost ni standardna, ampak se večinoma prilagaja okusu posameznih potrošnikov. Poglavitni pogoj pri tem papirju je sposobnost za pisanje in lep zunanji videz. Po notranjem sestavu je lahko srednjefini — celuloza in lesovina, ali pa brezlesen — sama celuloza. Medtem ko ima pisemski papir za poslovni promet običajno predpisano kvaliteto in obliko, pa je za privatno potrebo odvisen celo od mode. Glede na težo uporabljajo najrazličnejše papirje, od tankega za letalsko in prekomorsko pošto do težkih papirjev, ki se približujejo kartonu. Posebna zahteva pri pisemskem papirju je klejenost, da bi se črnilo ne razlivalo. Imeti mora tudi dober pregled, lepo in zaprto površino. Dodelava je po zahtevah kupca različna. Zato je pisemski papir lahko strojno gladek, glajen, ostro glajen, fasoniran, vtisnjen. Obarvan je prav različno, po navadi zahtevajo nežne nianse vseh barv.

Papir za pisemske ovitke — kuverte (Briefumschlagpapier, envelope paper, papier pour enveloppes). To je papir vseh vrst in kvalitete. Večinoma je satiniran (glajen) ali enostransko gladek, redko pa strojno gladek. Za luksuzne namene ga različno obdelujejo — fasonirajo, vtiskajo različne reliefne vzorce kot: usnje, platno, mreže, drevesne liste in podobno. Za poslovne namene prihaja ta papir na trg enostransko gladek in različnih barv. Teža se suče med 40 in 60 gr/m², za velike kuverte in vzorčne vrečke pa tudi do 100 gr/m² in več. Je dobro klejen, kar pa pri izdelavi enostransko gladih papirjev te vrste povzroča posebne težave. Trdnost in odpornost proti zunanjim vplivom, bodisi mehanskim ali atmosferskim, mora biti očitna, da vzdrži pri uravnavanju s poštnim prometom. Izdelujejo ga večina kot brezlesnega, če pa vsebuje lesovino, pa ta ne sme presegati 30 %. Prednost pri pripravi snovi za ta papir pa je v tem, da lahko uporabijo do 20 % starega papirja kot dodatek k ostalim surovinam. Enostransko gladek papir te vrste je često rebrast. Rebranje nastaja kot vedno znak na posebnem valju ali pa tudi na markirni klobučevini. Često ta papir tudi imelirajo, bodisi z vlakni jute ali celuloznimi vlakni. Važen pogoj za kuvertni papir je, da ni prosojen.

Prepisni papir za pisalne stroje (Schreibmaschinenpapier, typewriter paper, papier pour machines à écrire) spada v posebno vrsto

in je v več ozirih podoben tiskovnim papirjem, ker je pisanje na stroj že neka vrsta tiskarskega postopka. Zaradi tega pri tem papirju ne posvečajo posebne pozornosti na klejenost. Zadostuje le toliko, da vzdržijo podpise, oziroma malenkostne pripombe, ki jih dodajamo k sestavkom z ročnim pisanjem. Večinoma rabimo za prepisovanje na stroju tanjši papirje z gramsko težo od 25 do 35 g/m². Kvaliteta je različna. Boljše vrste so brezlesni papirji, uporabljajo pa tudi papir z dokaj visoko vsebino lesovine. Le redko je tudi površinsko dodelan.

Dokumentni papir (Aktenpapier, document paper, papier pour documents) je pisalni papir za akte in podobno. Večinoma je brezlesen ali pa vsebuje le malo lesovine. Za dokumentni papir so določene norme, ki so odvisne od zahtevanih kvalitet in zahtev kupca, oziroma namena uporabe. Za posebno važna izročila in zapiske, ki jih morajo dolgo hraniti, pridejo v poštev papirji brez nadomestkov. Tu rabimo kot surovino le krpe. Vsebinska pepela (polnil) ne sme presegati 5 %. Zahtevana je velika trdnost papirja in druge fizikalne lastnosti. Utržna dolžina mora znašati poprečno 6000 metrov, razteznost pa 4,5 %, tudi proti večkratnim zgibom mora biti ta papir odporen.

Kolikor manjša je zahteva trajnosti (vzdržnosti), toliko slabša je lahko tudi kvaliteta, ali bolje notranji sestav je lahko enostavnejši. Zato v takih primerih dodajo snovi iz krp tudi celulozo, vendar pa ne uporabljajo lesovine. Tudi vsebinska pepela je lahko večja, vrednosti utržne dolžine, odpornosti proti zgibu itd. pa so lahko občutno manjše. Strojna dodelava je natančnejša, zlasti glajenje. Tudi klejenost je popolna, zaradi česar je papir za pisanje zelo prikladen. Običajno so dokumentni papirji opremljeni z vodnimi ali drugimi znaki proizvodnje.

Risalni papir (Zeichenpapier, drawing paper, papier à dessin) je brezlesni papir, večinoma brez surogatov. Je dobro klejen in sposoben, da na njem radiramo do polovične debeline, ne da bi se pri tem barva ali tuš razlivala. Značilno za risalne papirje je to, da so čim manj gladki. Gladkost ni zaželena, ker gladka površina ustvarja svetlobne refleksije — odbija svetlobne žarke — ki pri delu ovirajo vplivajo na risarjeve oči. Tudi učinek risbe je večji, če ni površina papirja popolnoma gladka. Pri delu z barvnimi svinčniki ali kredami je hrpa-vost površine celo nujen zahtev. Za posebne namene, kot npr. za perorisbe, fotografske in litografske namene zahtevajo povsem gladko površino, vendar pa brez sijaja. Ker uporabljajo večinoma posamezne liste, največkrat velikih formatov (nad normalo), izdelujejo risalne papirje večje debeline in trdote. Tako prihajajo na trg v teži do 350 g/m². Za tehnične namene, kjer je nujno prerisavanje, pa izdelujejo specialne risalne papirje.

Za slabše vrste risalnih papirjev pa poleg polizdelkov iz krp uporabljajo tudi celulozo, za najslabše pa tudi nekaj lesovine. Ker morajo biti risalni papirji zelo dobro klejeni, uporabljamo za to, poleg kolofonije, še druge snovi — vosek, stearin, škrob in živalski klej. Zlasti živalski klej povečuje risalnemu papirjem sposobnost radiranja. Povečano sposobnost za radiranje dosežemo tudi s pravilnim mletjem tj. z mešanico močno mleto in manj mleto celuloze v pravem razmerju, oziroma pravilnim vnosom. K risalnemu papirju štejemo v glavnem naslednje vrste: papir za akvarele, risalni papir, ki se da izpirati, ročno izdelan risalni papir, papir za detajle, papir za prerisavanje, risalna lepenka, milimeter papir, pastelni, paus papir, šolski risalni, za načrte, šrene risalni, specialni risalni papir itd.

Požar v silosu kuharije v Medvodah

MEDVODE, MARCA — V silosu sekanega lesa nad IV. kuharnikom v kuhariji je dne 25. II. 1966 nastal požar. Požar je opazil pomočnik kuharja Franc Brdnik ob 10. uri in 20 minut.

Požar je po ugotovitvah komisije VNŽ Ljubljana nastal zaradi okvare in kratkega stika na prenosni svetilki.

Pri gašenju požara je poleg domačih gasilskih enot sodelovala še Poklicna gasilska brigada iz Ljubljane, gasilci tovarne »Color« Medvode in gasilci tovarne »Tesnilka« Medvode.

Požar so lokalizirali že domači gasilci in delavci z ročnimi gasilnimi aparati. Opazili smo te značilnosti:

— Gašenje s CO₂ aparati je zelo efektno in je število tovrstnih aparatov v tovarni potrebno zvečati.

— Obnoviti je potrebno poznavanje uporabe ročnih gasilnih aparatov.

Gašenje z gasilsko opremo se je sicer pričelo dokaj hitro, vendar sta nastopila dva zaviralna faktorja:

— okvara na črpalke,

— nizek vodostaj.

Glede okvar na črpalke je bilo že med samim potekom gašenja precej komentarjev, vendar pa so ugotovitve ob naknadnem pregledu take:

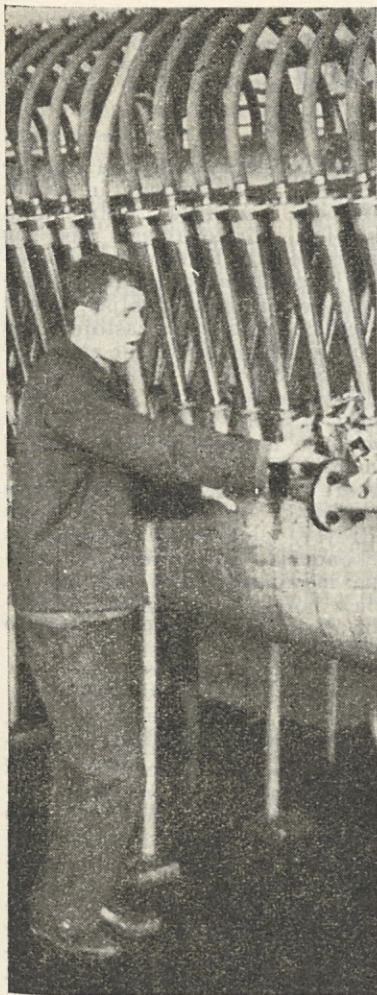
PMB »Sora«: tesnilo na glavi motorja je bilo sežgano. V stroju je bila hladilna voda, ki je zalila valj in predkompresijski prostor.

PMB »Rakovica«: Lamele zračne sesalke so se v tolikšni meri izrabile, da črpalke ni dobila vode pri okoli 5,5 m sesalne višine. Strojnik je motor nato moral ustaviti, ker je hlajenje urejeno s pretočno vodo direktno iz črpalke.

PMB »Scamell«: Črpalke ima izrabljen motor in je bila pripravljena za predajo v popravilo. Čakalo se je samo na nenormalno dimenzionirane bate. Zaradi tega je bila brez goriva.

Iz tega sledi, da le niso v tolikšni meri krivi stroji, ker so to normalne in v nekaterih primerih celo zelo pogoste napake.

Pri tem požaru, ki sicer ni povzročil bistvene škode, pa se je

V sortaciji dela tudi tov. Stanko Bertoncelj

Znanje tujih jezikov je važen pogoj za napredek strokovnih služb

VEVČE, MARCA — Znanje tujih jezikov je za ljudi, ki so zaposleni v nekaterih oddelkih, nujni pogoj. To velja za delavce v komercialni, ki imajo poslovne stike s tujimi firmami v zvezi s trgovanjem, dalje za delavce v investicijski grupi itd. Prav pa je in prav blizu nujne potrebe, da se znajo pogovoriti v tujih jezikih tudi drugi, katere od časa do časa obišče tuj papirniški strokovnjak, ali pa oni iščejo strokovno pomoč v tujini. Še večjega pomena je, da znamo pri svojem delu uporabljati tujo literaturo. Žal je pri nas še vedno na razpolago zelo malo domačega strokovnega pisanja, ki bi obravnavalo papirniško stroko. Malo več najdemo domače literature o kovinarstvu, elektriki, energetiki, o ekonomski vedi itd. Kako naj tedaj vzamemo v roke tujo strokovno knjigo, časopis, strokovno revijo, če ne znamo tujega jezika? Kako naj pošljemo koga k inozemski firmi na izpopolnjevanje ali na daljši študij na neko višjo ali visoko papirniško šolo, če se ne zna sporazumeti v tujem jeziku?

Zato je pravilen sklep in priporočilo DS, ki je določil obvezno znanje tujih jezikov za tista delovna mesta, ki naj bi s študijem različne literature prispevala k napredku dela in proizvodnje.

Da bi študij tujih jezikov tekel pospešeno, je DS za znanje sprejel posebno stimulacijo v znesku 55 N din mesečno delavcem na strokovnih delovnih mestih, ki jih sklep tudi navaja. Priznavajo se

naslednji tuji jeziki, ki pridejo v poštev v obsegu našega poslovanja kot strokovno dopolnilno znanje: nemški, angleški, italijanski, francoski, ruski, španski, češki, madžarski, finski, švedski, poljski in bolgarski jezik.

Seveda mora biti znanje aktivno v obsegu, ki ga zahteva strokovna usmeritev posameznih delovnih mest: čitanje, strokovno dopisovanje in konverzacija.

Delavci na ustreznih delovnih mestih morajo svoje znanje dokazati z ustrežno diplomato ali pričevalom institucije, ki je pristojna za izdajo potrdil o aktivnem znanju tujih jezikov.

Videli smo papirnice ob Muri

VEVČE, MARCA — Skladno z učnim programom poklicne papirniške šole, oddelka za odrasle, smo si ogledali Tovarno lesovine in lepenke Čeršak ali sladkogorsko tovarno papirja in kartona.

Tovarniški avtobus nas je ob petih zjutraj določenega dne odpeljal proti Štajerski. Dobro razpoloženi, saj je bilo prav v pustnih dneh, smo pričakovali, da bomo videli nekaj novega iz naše stroke. Pričakovanje se je tudi izpolnilo. To triurni vožnji, ki je bila zaradi slikovitosti štajerske pokrajine prav prijetna, smo se najprej ustavili v Čeršaku. Sprejel nas je direktor tovarne, tovarniš Leon Poglej in nam na kratko

opisal zgodovino tovarne, sedanje življenje delavcev, gospodarjenje in marsikaj o načrtih za bodočnost, v kateri želijo modernizirati in avtomatizirati proizvodnjo.

Nato nas je vodič popeljal po obratu. Teorija, ki jo spoznavamo pri tehnologiji stroke, se je zljala s prakso na delovnem, oziroma proizvodnem mestu. Star papir — ogromne količine starega papirja — predelujejo na modern način v hidro pulperjih, čistilnih napravah itd. v vse vrste lepenke. Prav v tej tovarni lahko človek nazorno vidi razliko med stroji veterani in pa najmodernejšo industrijo. Težko delo mnogih človeških rok se umi-

ka avtomatom, ki olajšujejo delo in višajo delovni efekt in kvaliteto. Stari del tovarne, kjer vse škriplje in ropota, a vendar vzbuja spoštovanje, se počasi in sigurno umika novemu. Izdelki so kvalitetni in za nas, proizvajalce grafičnih papirjev, popolnoma novi. Čeprav so prostori tesni, posebno v starih zgradbah, ima človek le občutek reda.

Po končanem ogledu smo posedli v sejni sobi podjetja, kjer smo postavljali razna vprašanja o novitetah, ki jih pri nas še ni zaslediti, ali pa smo primerjali njihovo delovanje z našim.

Tudi na Sladkem vrhu je življenje pestro. Tovarna se modernizira dan za dnem. Odobreni so že načrti za novo predelovalnico papirnih odpadkov in oddelek za konfekcijo papirja. Strokovni sodelavci se trudijo za napredek podjetja in okolice, tako da bo kmalu zgrajena tovarna, za katero bi lahko rekli, da bi jo kar »pestoval«.

Tudi tu smo po ogledu tovarne posedli in se porazgovorili o njihovih in naših načrtih, o napredku, o dohodkih in osebnih dohodkih, seveda pa nas je najbolj zanimal način proizvodnje njihovih izdelkov.

Na tem mestu se celotni razred poklicnih papirničarjev vodstvu obeh tovarn lepo zahvaljuje za gostoljubje in strokovno pomoč in želi kolektivoma še večji uspeh in napredek.

P. L.

Vzajemna pomoč

KOLIČEVO, MARCA — Pred leti je bila pri sindikalni podružnici ustanovljena blagajna vzajemne pomoči. Blagajna ima fond, v katerega prispevajo mesečne obroke njeni člani in zato imajo pravico do uslug blagajne vzajemne pomoči. Pristop k blagajni je prostovoljen, najmanjši mesečni prispevek pa znaša 200 din. O vplačanem prispevku iz meseca v mesec, kot tudi o najetem posojilu ima blagajna točno evidenco. Da bi se fond še povečal, želimo, da bi bilo v blagajni vključenih čimveč članov kolektiva.

V lanskem letu je blagajna vzajemne pomoči, v kateri je včlanjenih 376 članov, poslovala zelo aktivno. Sredstva za posojila, ki jih je bilo na koncu leta 5.430.000, je blagajna črpala iz članarine hranilnih vlog članov, dotacije sindikata in iz obresti na vloge.

Posojila, ki so jih najeli člani, so se od predlanskega leta v letu 1965 povečala od 16 na 24 milijonov dinarjev. Posojila so člani najemali za ožimnico, nakup industrijskega blaga in ob koncu leta za nakup stanovanj.

Na povečanje posojila je delno vplivala tudi gospodarska reforma. Namen blagajne vzajemne pomoči je bil prav gotovo dosežen, saj je pomagal pri nujnih potrebah s takojšnjimi posojili, kar je razvidno tudi iz izračuna obračanja kapitala blagajne, tj. 4,4-krat letno. Odbor je posloval po pravilniku vzajemne pomoči.

N. D.

Sprememba predloga pravilnika o delovnih razmerjih

VEVČE, MARCA — V februarški številki »Našega dela« smo objavili predlog pravilnika o delovnih razmerjih z namenom, da ga člani kolektiva na svojih sestankih in posamično preštudirajo in predlagajo umestna dopolnila in spremembe. Pravilnik je bil predložen delavskemu svetu, ki je o njem razpravljal in ga sprejel z naslednjimi dopolnili in spremembami:

10. člen

Doda se točka 5., in sicer: Strojniki in kurjači morajo imeti ustrezne izpite, ki jih zahtevajo zvezni predpisi.

12. člen

Z javnimi sredstvi za informacije se praviloma razglašajo vsako prosto delovno mesto, razen v izjemnih primerih, ki so določeni v statutu in v 15. členu tega pravilnika.

13. člen

Delovna skupnost sme izjemoma razglasiti prosto delovno mesto s svojimi sredstvi za informacije in razglašanje v naslednjih primerih:

1. če je treba takoj izpolniti delovno mesto, ki ga je zapustil delavec zaradi samovoljnega prenehanja z delom;
2. če nastopijo nepredvidena dela in bi vsako odlašanje z začetkom del povzročilo podjetju kot delovnim ljudem veliko škodo;
3. če se iz objektivnih razlogov nenadoma zmanjša večje število delavcev (bolezen, nesreče ipd.);
4. če se po poteku razglasnega roka ne javi dovolj delavcev oz. delavcev s predpisano strokovno sposobnostjo.

14. člen

Razglas delovnih mest s svojimi sredstvi za informacije se opravi na naslednji način:

- z razglasom na oglasnih deskah,
- v glasilu »Naše delo«, če se predvideva, da bo od dneva izida časopisa pa do dneva, ko se morajo delavci priložiti, preteklo najmanj 15 dni.

18. člen

Z razpisom se zasedajo vsa vodilna delovna mesta v podjetju, za katera določa statut, da se vsako četrto leto znova razpišejo. Prav tako se morajo razpisati vsa delovna mesta, za katera se zahteva visoka ali višja izobrazba.

Razpis opravi UO.

21. člen

Razpis je javen in ga UO podjetja razglasi v enem izmed dnevnih časopisov. V razglasu o razpisu mora biti določen rok, do katerega se sprejemajo prijave kandidatov in pogoji, ki jih mora delavec izpolnjevati za razpisano delovno mesto.

Rok, do katerega se sprejemajo prijave kandidatov za razpis, mora trajati najmanj 15 dni od dneva objave.

Za vodilna delovna mesta, za katera niso že v statutu navedeni pogoji, ki jih mora delavec izpolnjevati, določi pogoje upravni odbor podjetja.

Upravni odbor podjetja se mora sestati najkasneje v osmih dneh od dneva, do katerega so se sprejemale prijave.

28. člen

Komisijo za ocenitev poskusnega dela imenuje upravni odbor. Komisije so lahko stalne ali pačasne. Predsednik

komisije mora biti strokovnjak za področje dela, za katerega se delavec preizkuša, en član komisije je neposredni vodja delavca, ki je na poskusnem delu, drugi član pa mora imeti vsaj isto stopnjo izobrazbe kot delavec, ki je na poskusnem delu.

Komisija za ocenitev poskusnega dela mora pred začetkom poskusnega dela določiti pismene naloge teoretičnega in praktičnega poskusa delavčevih sposobnosti z navedbo rokov, do katerih morajo biti posamezne naloge opravljene.

Komisija mora med poskusnim delom dajati nasvete delavcu in mu pomagati ter mora sproti spremljati njegove uspehe oziroma odklanjati objektivne okolnosti, ki bi lahko povzročile neuspeh brez krivde delavca.

Strokovno pomoč za opravljanje tehničnih poslov opravlja kadrovske sektor.

43. člen

Na delovna mesta, na katerih opravljajo posebno težka telesna dela in na druga dela, ki lahko s povečano nevarnostjo vplivajo na zdravje, se ne sme razporejati mladih delavcev do 18 let starosti in ne žensk.

Ta delovna mesta so predvsem v osnovni proizvodnji pri papirnih strojih, pripravi snovi in brusilnici, pri nakladalnih in razkladalnih skupinah, v tiskarni in v kotlarni.

78. člen

Delavec ima pravico biti odsoten z dela do sedem delovnih dni v posameznem koledarskem letu in mu gre pri tem nadomestilo kot, da bi delal. Pravico do odsotnosti z dela ima delavec v naslednjih primerih:

- za strokovne izpite 3 dni,
- ob sklenitvi zakonske zveze delavca 2 dni,
- ob smrti v ožji družini 2 dni
- ob porodu v ožji družini 1 dan
- ob preselitvi 1 dan,
- ob sodelovanju na raznih športnih in kult. prired. 1 dan,
- ob drugih podobnih primerih, za katere določi UO, da so sorodni naštetim primerom.

80. člen

Drugi odstavek se spremeni takole:

Med tako odsotnostjo z dela ima delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka, kakor da bi delal.

106. člen

V postopku o izključitvi mora DS najprej poslušati sporočilo predsednika komisije za ugotavljanje kršitve delovnih dolžnosti ter nato izjavo obdolženega delavca.

Na zahtevo obdolženega delavca lahko DS sklene, da se obnovijo posamezni dokazi.

Vsak član DS in delavec zagovornik ima pravico postavljati vprašanje predsedniku komisije in obdolženemu delavcu. Ko ni več vprašanj, preda predsednik DS zaključno besedo obdolženemu delavcu.

Nato se preide na glasovanje, ki je tajno in ga vodi predsednik DS in dva člana DS.

Za izključitev delavca je potrebno, da se zanjo izreče več kot polovica vseh članov DS.

Če DS sklene, da kršitev delovne dolžnosti ni tolikšna, da bi bila potrebna izključitev, lahko primer ponovno zaupa komisiji, ki lahko izreče neko manjšo kazen.

Poslovno poročilo papirnice Količevo za leto 1965

1. IZPOLNITEV PLANA PODJETJA

Statistična grupa	Plan 1965	Dosež. 1965	Dosež. 1964	Dosež. 1963	dos. 64 plan 64	1964 1963
Lesovina	800	935	646	904	116.6	144.4
Pisalni tisk. pap.	—	125	1.864	1.743	—	6.6
Ovojni-embal.						
papir	1.510	2.181	856	1.398	145.0	255.7
Ostali papir	1.990	1.459	855	162	73.5	170.6
Karton	19.114	19.582	18.815	17.041	102.4	104.1
Lepenka	2.131	2.083	1.898	2.835	97.7	109.7
Proizv. skupaj	25.545	26.369	24.953	24.081	105.2	105.8
Blagovna proizv.						
skupaj	24.745	25.456	24.288	23.177	102.8	104.7

Kot je iz gornje tabele razvidno, smo že v planu proizvodnje za leto 1965 postavili nalogo, da bo dosežena blagovna proizvodnja za 1,9% večja kot pa je bila dosežena v letu 1964. Kljub povečani plani proizvodnje pa smo to nalogo presegli pri blagovni proizvodnji za 2,8%, pri skupni proizvodnji, kamor šteje-

mo tudi lesovino, pa za 3,2%. Na ta način je dosežena blagovna proizvodnja letošnjega leta višja od lanske za 4,7%, skupna proizvodnja pa za 5,8%.

Proizvodnega plana nismo izpolnili pri proizvodnji ostalih papirjev in pri proizvodnji lepenke. Zato pa je plan presežen v ostalih grupah naših proizvodov.

Realizacija izvoza

Zbirna grupa	1962	1963	1964	v 000 din 1965	1965 1964
Pisalni in tisk. papir	57.298	28.957	25.132	18.448	79.8
Ovojni in embal. pap.	2.086	54.325	70.682	222.107	314.2
Ostali papirji	—	1.842	—	35.432	—
KBB karton	502.589	492.761	717.899	851.066	118.5
Navadni karton	53.029	17.660	14.047	26.711	190.2
Lepenka	8.688	37.072	40.092	15.996	39.9
Skupaj	583.690	632.617	865.852	1.167.760	134.9

Primerjave podatkov v tabelah realizirane proizvodnje v tonah in dinarjih za skupno prodane količine in za prodajo za izvoz nam kažejo naslednje:

1. Realizirana proizvodnja se je v primerjavi z letom 1964 povečala za 4,1%, v primerjavi z letom 1965 pa za 9,7% po količini, po vrednosti pa znaša odstotek povečanja na leto 1964 7,4%, na leto 1965 pa 14,2%.

Kot vidimo, vrednost realizirane proizvodnje izkazuje večji porast kot pa količinska realizacija. Temu je vzrok, kljub znižanju prodajnih cen kromonadomestka kartona po 26. 7. 1965, izpremenjeni asortiment proizvodnje.

2. Realizirana proizvodnja po posameznih grupah proizvodov nam kaže, v primerjavi z letom 1964, precejšnje odstopanje. Tako smo proizvedli in prodali za 24% manj brezlesnih papirjev, za 43% manj težko propustnih papirjev, za 4% manj prešpan lepenke in za 23% manj specialnih lepenk. Po drugi strani pa smo povečali proizvodnjo in prodajo navadnih tankih papirjev, ovojnih papirjev, kartonov navadnih in finih ter sive lepen-

ke. Izpremembo proizvodnje in prodajo v posameznih grupah je narekovalo tržišče in pa naše proizvodne zmogljivosti.

3. Delež proizvodnje za izvoz stalno narašča. Medtem ko smo leta 1961 izvozili komaj 3,02% naše proizvodnje, v letu 1962 že 11,11%, v letu 1963 doseže odstotek izvoza 18,42% in v letu 1964 — 22,05%, naraste delež izvoza v letu 1965 že na 23,66% realizacije po količini.

Pri primerjavi izvoza po grupah proizvodnje opazimo manjši izvoz pisalnih in tiskovnih papirjev, kromokartona in lepenke in močno povečan izvoz ovojnih in embalažnih papirjev ter navadnih kartonov.

4. Indeks porasta izvoza, v primerjavi z letom 1964, znaša po količini 111,8%, po vrednosti pa 134,9%. Do tega je v glavnem prišlo zaradi izpremenjenega tečaja dolarja in izvoznih premij po 26. 7. 1965. Medtem ko smo za \$ pred 26. 7. 1965 prejeli 750 din in 63% premij ter davčnih olajšav, tako da smo za 1 \$ prejeli 1222,5 din, smo po tem datumu prejeli za 1 \$, obračunan po novem tečaju 1250 din in 12% premije, kar skupno znaša 1400 din.

Bruto proizvodnja po strojih

Proizvodni stroji	1962	1963	1964	1965	1965 1964
Papirni stroj I.	799	741	819	840	102.6
Papirni stroj II.	2.515	2.550	2.786	2.940	105.5
Kartonski stroj I.	5.851	6.065	6.570	6.764	103.0
Kartonski stroj II.	13.088	12.707	13.094	13.381	102.2
Lepenčni stroji	1.854	1.935	2.010	2.218	110.5
Skupaj	24.105	23.996	25.279	26.145	105.4

Podatki nam kažejo, da se je bruto proizvodnja na strojih, v primerjavi z lanskim letom, povečala za 3,4%, v primerjavi s 1963 pa za 8,9%. Povečanje bruto proizvodnje je bilo po posameznih strojih različno. Tako znaša povečanje bruto proizvodnje na lansko leto pri papirnem stroju I. 2,6%, pri papirnem stroju II. 5,5 odstotka, pri kartonskem stroju I. 3%, pri kartonskem stroju II. 2,2% in pri lepenčnih strojih 10,5 odstotka.

Vzroki za povečanje bruto proizvodnje na strojih so lahko različni. Tako na višino proizvodnje na strojih vpliva obratovalni čas, kvaliteta, odpadki itd. Zato bomo najprej poskušali ugotoviti, kakšen je bil obratovalni čas posameznih strojev in kako je leta vplival na višino proizvodnje.

V primerjavi z lanskim letom smo obratovalni čas podaljšali za 2,9%. Tako znaša podaljšanje obratovalnega časa pri:

papirnem stroju I	5 dni
papirnem stroju II	15 dni
kartonskem stroju I	9 dni
kartonskem stroju II	4 dni
lepenčnih strojih	17 dni

Spričo skrajšanega delovnega tedna in neprestanega dela v treh izmenah, je bilo mogoče obratovalni čas skrajšati samo na račun zmanjšane letnega remonta in pa na račun dela ob nedeljah in državnih praznikih.

Ce hočemo na kratko rekapitulirati, iz česa izhaja povečana proizvodnja in realizacija, bomo dobili, na podlagi predhodnih analiz naslednje odgovore.

Večja blagovna proizvodnja za 4,7% je rezultat:

— zmanjšanja nedovršene proizvodnje iz preteklega leta za	1,5 %
— in višje proizvodnje na naših osnovnih proizvodnih strojih za	3,4 %

Višja proizvodnja na proizvodnih strojih pa je bila dosežena zaradi:

— podaljšanja obratovalnega časa na račun zmanjšanja prostih nedelj in praznikov za	2,9 %
— in zaradi višje dnevne proizvodnje, kot posledice izpremenjenega sortimenta, racionalnejše izrabe strojev, zmanjšanja zastojev in odpadkov za	0,5 %

Spričo neprekinjenega obratovanja v treh izmenah in zaradi nujnega rednega vzdrževanja strojev, obratovalnega časa ne moremo podaljševati v nedogled in je proizvodnjo mogoče povečati le na račun boljše izrabe strojev, zmanjšanja zastojev med obratovalnim časom ter zmanjšanja odpadkov na stroju in v delavi in končno z rekonstrukcijo strojnih naprav. Po našem mnenju morajo biti naši napor namerjeni prav v to in bomo zaradi tega morali vlagati svoja sredstva v rekonstrukcije tistih strojev, kjer bodo tehnično in ekonomsko utemeljene, obenem pa moramo gledati tudi na to, da z boljšo in racionalnejšo proizvodnjo na strojih zmanjšamo odpadke.

2. DELOVNA SILA

Vsekakor je prav, da ob izvajanju ciljev gospodarske reforme poleg iskanja rezerv v višini proizvodnje in v stroških, kritično pregledamo tudi številčno stanje zaposlenih v posameznih oddelkih in na posameznih delovnih mestih.

Naslednje številke nam ponazarjajo fluktuacijo delovne sile v letu 1965: da se je število zaposlenih od 31. 12. 1964, ko jih je bilo 748:

— povečalo za novozaposlene (+ 14),
— in zmanjšalo za tiste, ki so zapustili podjetje (— 48),
— tako da jih je bilo zaposlenih 31. 12. 1965 714.

Fluktuacija delovne sile je v primerjavi s preteklimi leti minimalna, saj se je zmanjšala v primerjavi z lanskim letom za 4-krat. Podrobnosti smo mesečno objavljali v »Našem delu«.

3. GIBANJE OSEBNIH DOHODKOV

Mesec	Število plač. ur	Izplač. OD neto v 000	OD na eno uro	OD za 182 ur	OD na zap.	Odstotek poprečje = 100
Januar	154.337	45.420	323.21	58.824	58.282	83,5
Februar	122.149	42.478	347.76	63.292	57.170	81,7
Marzec	152.387	48.291	364.77	66.388	65.170	93,2
April	127.880	43.907	343.35	62.490	59.738	85,4
Maj	136.315	46.827	343.55	62.522	63.885	91,3
Junij	126.669	46.577	367.70	66.921	63.805	91,2
Julij	133.779	56.115	419.46	76.342	77.080	110,2
Avgust	127.607	51.944	407.07	74.087	71.352	102,0
September	129.912	555.786	414.02	75.552	74.188	106,1
Oktober	128.905	57.925	449.37	81.785	80.450	115,0
November	132.748	661.040	459.82	83.687	85.135	121,7
December	130.704	60.389	462.05	84.089	84.579	120,8
Skupaj	1.563.388	612.699	391.90	71.326	69.951	100,0

Primerjava poprečnih osebnih mesečnih osebnih dohodkov

	1964	1965	%
Poprečni OD v I. polletju	42.259	63.372	150,0
Poprečni OD v II. polletju	62.058	79.241	127,7
Poprečni OD v letu	52.320	71.326	136,3

Iz primerjav je razvidno, da so se osebni dohodki, po uveljavitvi pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, ki je sedaj v veljavi, močno zvečali. Tako znaša povečanje osebnih dohodkov v drugem polletju 1964, v primerjavi s prvim polletjem 1964 za 46,8%. V prvem polletju letošnjega leta nato zaznamujemo zelo blag porast, nato pa po uveljavitvi gospodarske reforme sunkovit skok. Če vzamemo za bazo poprečen osebni dohodek, dosežen v drugem polletju 1964, potem vidimo, da so se OD dvignili v prvem polletju letošnjega leta za 2,2%, v drugem polletju pa za 27,7%.

4. FORMIRANJE IN DELITEV CELOTNEGA DOHODKA

a) Formiranje celotnega dohodka

V obravnavanju višine celotnega dohodka in njegove delitve, kakor tudi pri obravnavanju poslovnih stroškov, bomo izhajali iz fakturirane realizacije, čeprav se ugotavlja in deli celotni dohodek ter dohodek že od leta 1962

na zaposlenega v letošnjem in lanskem letu nam da tako sliko:

	1964	1965	%
Poprečni OD v I. polletju	42.259	63.372	150,0
Poprečni OD v II. polletju	62.058	79.241	127,7
Poprečni OD v letu	52.320	71.326	136,3

na podlagi plačane realizacije.

Ker nam gre v našem primeru za to, da presojava uspešnost po-

slovanja po posameznih letih, moramo med seboj primerjati primerljive podatke. Le-ti pa so, glede na to, da smo pred letom 1962 ugotavljali in delili celotni dohodek, po fakturirani realizaciji, samo podatki na podlagi fakturirane realizacije.

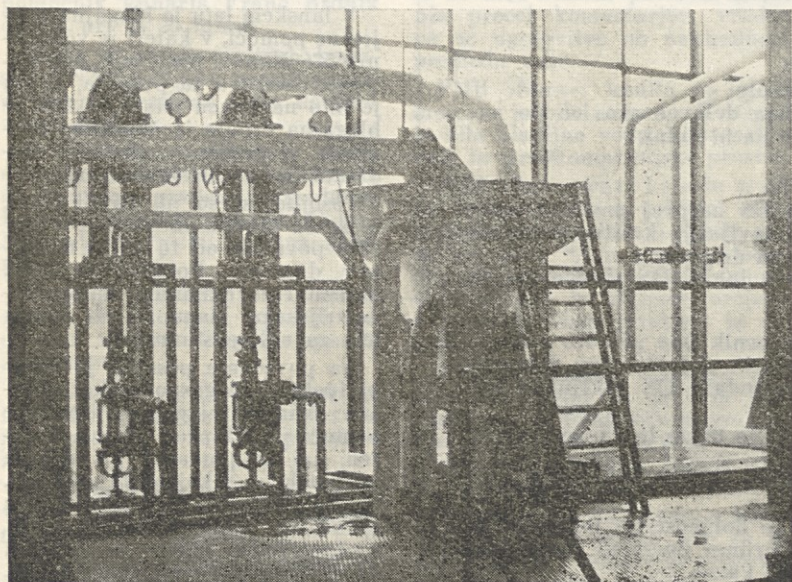
Celotni dohodek, ugotovljen na podlagi fakturirane realizacije, je bil po posameznih letih naslednji:

Leto	Vrednost v 000 dinarjih			Indeks	
	Prodaja v državi	Prodaja za izvoz	Skupaj	bazni	verižni
1959	2.708.138	—	2.708.138	100,0	100,0
1960	3.164.615	—	3.164.615	116,8	116,8
1961	4.368.886	89.439	4.458.325	164,6	140,9
1962	4.857.871	381.802	5.239.673	193,4	117,4
1963	4.823.788	632.659	5.456.447	205,5	104,1
1964	4.975.585	865.852	5.841.437	215,7	107,1
1965	5.132.460	1.167.760	6.300.220	232,6	107,9

Struktura celotnega dohodka (100%) pa je glede na prodajo v državi in na prodajo za izvoz naslednja:

Leto	Prodaja v državi	Prodaja za izvoz	Skupaj
1959	100,0	—	100,0
1960	100,0	—	100,0
1961	98,0	2,0	100,0
1962	92,7	7,3	100,0
1963	88,4	11,6	100,0
1964	85,2	14,8	100,0
1965	81,5	18,5	100,0

(Nadaljevanje na str. 7)

Dozirni lijak za zgornjo plast kartona pri KS II

(Nadaljevanje s str. 6)

Iz gornjih dveh tabel vidimo, da se je celotni dohodek preteklega leta, če ga primerjamo z letom 1959, povečal za več kot še enkrat, oziroma za 152,6%. Do tega povečanja je prišlo zaradi novega kartonskega stroja II., in smo s pričetkom obratovanja tega stroja konec leta 1960 več kot podvojili našo proizvodnjo. Drugi vzrok za povečanje celotnega dohodka pa je neprekinjeno obratovanje ter deloma izpremenjen asortiment proizvodnje in izpremenjeni tržni pogoji.

Primerjava nam dalje kaže porast celotnega dohodka leta 1965, v primerjavi z letom 1964. Višji celotni dohodek v primerjavi s predpreteklim letom za 7,9% je toliko bolj pomemben, če upoštevamo, da so se po 26. 7. 1965 znižale prodajne cene kromonadomestek kartona. Ob primerjavi višine realizacije — celotnega dohodka ponovimo lahko še to, da je višji celotni dohodek rezultat povečane proizvodnje in pa prodaje takih artiklov, pri katerih dosežemo višjo prodajno vrednost in boljši uspeh v pogledu dohodka.

Struktura celotnega dohodka

Primerjava strukturnih indeksov nam pokaže, da se je zadnji dve leti močno povečala udeležba materialnih stroškov. Medtem ko se giblje odstotek materialnih stroškov v prejšnjih letih med 45 in 46%, naraste v letu 1964 na 49,5% in v letu 1965 celo na 52,9%. Ta pojav je v vzročni zvezi s prometnim davkom. Prejšnja leta je le-ta znašal 24 do 30%, v letu 1964 se je zmanjšal na 20,4% in v letu 1965 celo na 10,5%. Znižanje prometnega davka je v preteklem letu še večje zato, ker je bil prometni davek z uveljavitvijo gospodarske reforme v proizvodnji ukinjen in prenesen v končno potrošnjo. Po eni strani torej ugotavljamo znižanje prometnega davka, po drugi strani pa zvišanje stroškov za material. Materialni stroški pa se niso zvišali zaradi večje ali prekomerne porabe materialov, ampak predvsem zaradi višjih nabavnih cen. Tako so se povečale cene našim osnovnim surovinam celulozi in lesovini za 17% do 31%, uvozni celulozi zaradi spremenjenega tečaja dolarja za 66%, znatno pa so poskočile tudi cene premoga, drugim materialom in prevoznim storitvam. Vsa ta povišanja, ki bodo podrobneje obravnavana pri poslovnih stroških, so vplivala na to, da so stroški za material narasli v taki meri.

Poleg sprememb pri materialnih stroških in prometnem dav-

ku, ki pomeni v končni fazi prelivanja akumulacije iz naše panoge industrije v druge panoge, so bile z uveljavitvijo gospodarske reforme še nekatere spremembe. Tako se nam je znižala obrestna mera pri obrestih na poslovni sklad za eno tretjino, odpadel pa je tudi prispevek iz dohodka, tako da pomeni doseženi dohodek obenem že tudi čisti dohodek.

Močno opazna je tudi sprememba pri delitvi neto produkta, to je novo ustvarjene vrednosti s proizvodnjo. Medtem ko je od ustvarjenega neto produkta odpadlo v prejšnjih letih na podjetje od 26 do 29% in je družbena skupnost dobila večji delež, ki je znašal 71 do 74%, v letu 1964 udeležba podjetja naraste na 59,3%, v letu 1965 pa beležimo ponoven porast deleža podjetja na 60,3% in s tem vzporedno padec deleža za širšo družbeno skupnost. Res je, da je spričo sprememb (ukinitve prometnega davka in prispevka na dohodek ter zmanjšanje obrestne mere na poslovni sklad) neto produkt v preteklem letu absolutno precej manjši, kljub večjemu celotnemu dohodku in zaradi tega prikazana razmerja delitve neto produkta ne kažejo istega odnosa udeležbe, vendar je tudi res, da podjetju ostane več sredstev s katerimi samostojno gospodari. To nam potrjuje tudi podatek, da je od doseženega celotnega dohodka podjetja v letu 1964 ostalo podjetju 18,6% v letu 1965 pa 26,7%.

Glede višine dohodka vsebovanega v celotnem dohodku je bilo preteklo leto najuspešnejše drugo trimesečje, ko je znašal odstotek dohodka 36%, najuspešnejša meseca pa marec in april z 39,7% dohodka. Glede tega sta bila najslabša mesec oktober in januar.

5. STROŠKI POSLOVANJA

Glede na to, da delimo stroške proizvodnje na:

— **odvisne stroške**, to je tiste, ki so v celoti odvisni od višine proizvodnje oz. realizacije in

— **neodvisne — fiksne stroške**, to je tiste, ki niso odvisni ali pa so v neznatni meri odvisni od višine proizvodnje oz. realizacije, bomo v naslednji tabeli razvrstili proizvodne stroške na ti dve skupini. Pri tej razvrstitvi pa bomo iz primerjave izpustili prometni davek.

Upoštevajoč doseženo realizacijo odpadejo po posameznih letih na tono realizirane proizvodnje naslednji stroški:

Na eno tono realizirane proizv. odpade

Leto	Realizacija v tonah	odvisni stroški	fiksni stroški	skupaj
1959	11.176	106.026	19.015	125.041
1960	12.592	114.962	22.282	137.244
1961	19.286	101.246	22.088	123.334
1962	23.068	1.100.615	19.955	120.570
1963	23.177	101.051	24.770	125.801
1964	24.421	109.231	27.771	137.002
1965	25.415	127.587	20.852	148.259

Pogled na vzhodni del Papirnice Količevo

Primerjava odvisnih in fiksnih stroškov, ki je prikazana v absolutnih zneskih, nam kaže, da v zadnjih letih stroški stalno narastajo. Deloma je to rezultat višje realizacije, deloma pa višjih nabavnih cen, dražjih uslug in povečanih prispevkov. Porast odvisnih stroškov se nam je zdel logičen spričo večje proizvodnje in višjih nabavnih cen, medtem ko smo pri fiksnih stroških ugotavljali prav tako porast, vendar smo se pri tem spraševali, če je nujno, da je porast takšen. V preteklem letu prvič ugotavljamo tudi absolutni padec fiksnih stroškov, saj so se le-ti znižali od leta 1964 za 22%, ob porastu odvisnih stroškov za 21,5%.

Na ta način se je zmanjšala udeležba fiksnih stroškov v skupnih stroških od predlanskih 20,5 na 14,1% v letu 1965. Taka sprememba pa, kot bomo videli kasneje, zelo ugodno vpliva na višino dohodka.

Fiksni stroški so se znižali zaradi nižjega investicijskega vzdrževanja, nižjih obresti na kredite za osnovna in obratna sredstva ter nižjih obresti na poslovni sklad.

Iz podatkov v tabeli, ki nam kaže, koliko odvisnih in fiksnih stroškov odpade na tono realizirane proizvodnje, je razvidno, da je bila vsaka prodana tona našega izdelka lani dražja kot leto prej za 11.237 din. Obenem pa vidimo, da bi morala biti podražitev občutnejša, če ne bi v preteklem letu znižali fiksnih stroškov. Medtem ko je na tono realizirane proizvodnje v letu 1964 odpadlo 27.771 din fiksnih stroškov, odpade v letu 1965 teh stroškov le 20.852 din na tono realizirane proizvodnje. Se pravi, da je prišlo do znižanja fiksnih

	%	din
— Stroški za porabljeni material, ki so znašali v letu 1964 . . .	100,0	2.648.720.000
— so se povečali		
a) zaradi večje realizacije za	4,1	108.598.000
b) zaradi večje porabe vlaken	4,9	129.202.000
c) zaradi višjih nab. cen vlaken, premoga, energije in transportnih stroškov za	25,5	621.481.000
— zmanjšali pa so se		
a) zaradi manjše porabe pare na tono finalnega izdelka za	0,4	10.281.000
b) zaradi cenejšega vnosa vlaken za	10,7	282.072.000
— tako da znašajo dejanski stroški za porabljeni material v letu 1965	121,4	3.215.648.000

Pri posameznih vrstah stroškov je prišlo do odstopanj.

a) Zvišanje stroškov je nastalo

— pri stroških za storitve drugih zaradi višjih cen oz. dražjih

uslug, ki so nam jih zaračunala posamezna podjetja za opravljane storitev;

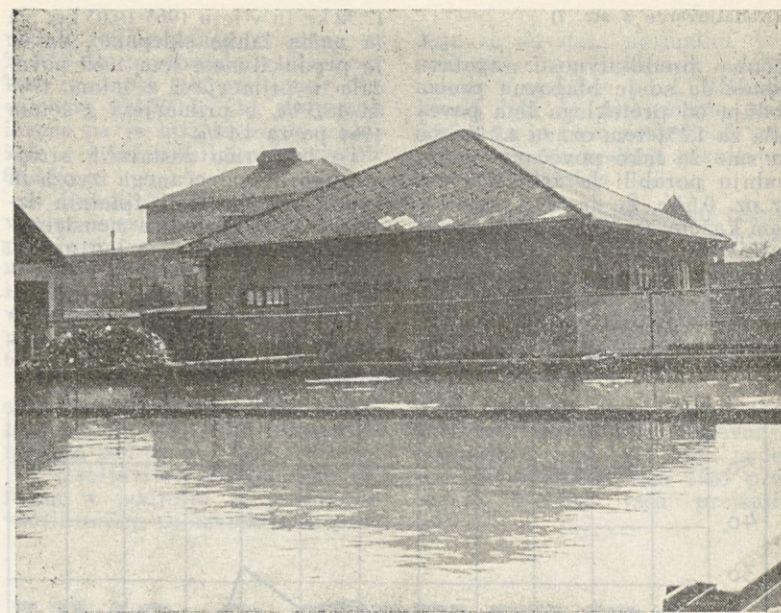
— pri stroških za zavarovanje osnovnih in obratnih sredstev zaradi višjih premij;

6. DOHODEK

Kot razlika med celotnim dohodkom in poslovnimi stroški nastopa dohodek. Na podlagi obračuna po fakturirani realizaciji znaša dohodek za preteklo leto 1.883.291.000 din in je v primerjavi z letom 1964 višji za 44,7%. Ker smo že pri obravnavanju

poslovnih stroškov analizirali višino stroškov oz. smo ugotavljali vzroke za višje ali nižje stroške, ki se kažejo v povečanem ali zmanjšanem dohodku, bi na tem mestu poskušali samo rekapitulirati iz česa izhaja povečani dohodek.

	%	din
— Dohodek leta 1964 je znašal	100,0	1.301.618.000
— Dohodek se je povečal		
a) zaradi višje realizacije za	4,1	53.566.000
b) zaradi cenejšega vnosa za	21,6	282.072.000
c) zaradi nižje porabe pare za	0,8	10.281.000
č) zaradi nižjih fiksnih stroškov	13,5	175.832.000
d) zaradi nižjega prom. davka	45,6	592.879.000
e) zaradi izpremenjenega asortimenta	16,7	217.926.000
	202,3	2.653.974.000
— Zmanjšal pa se je		
a) zaradi večje porabe vlaken za	99,9	129.202.000
b) zaradi višjih nabav. cen za	47,7	621.481.000
— Dohodek leta 1965	144,7	1.883.291.000

Vodočistilne naprave za industrijsko vodo na Količevem

stroškov v toni realiziranega proizvoda za 6.910 din, kar pa pomeni pri 25.415 tonah realizacije skupno 175.832.000 znižanja stroškov oz. povečanja dohodka. To pomeni že ogromen uspeh, nad katerim se je vredno zamisliti in sprejeti ustrezne ukrepe, da fiksni stroški tudi v bodoče ne bi narasli prekomerno, ampak v določenih mejah in kontrolirano.

Ce na kratko rekapituliramo podatke, ki smo jih analizirali pri stroških za porabljeni material, pri stroških za proizvodno in porabljeno paro ter električno energijo, dobimo naslednje odgovore, zakaj so se zvišali stroški za porabljeni material v letu 1965.

— pri prispevkih in članarinah zaradi višjega prispevka za uporabljeno vodo;

— pri stroških za izobraževanje kadrov pa smo skladno s porastom osebnih dohodkov vkalkulirali in plačali prispevek v navedeni višini. Z vkalkuliranim prispevkom smo pokrili vse izdatke, ki jih je imelo podjetje, poleg njih pa smo plačali v združena sredstva za šolstvo pri občinski skupščini Domžale 8 milijonov din in Papirlesu Ljubljana 3.915.600 din.

b) Znižanje stroškov pa je nastalo

— pri stroških za investicijsko vzdrževanje, kjer smo zaradi neporabljenih sredstev iz leta 1964 v znesku 118.460.933 din vkalkulirali po sklepu DS z dne 30. XII. 1964 in glede na sprejeto stopnjo investicijskega vzdrževanja v višini 1% od vrednosti osnovnih sredstev za leto 1965 le 42.868.582 din;

— pri obrestih od kreditov za osnovna in obratna sredstva. To je sicer normalen pojav, če ne najemamo novih kreditov, ker se z odplačili glavnica zmanjša, s tem pa se manjšajo tudi obresti. Do tako občutnega zmanjšanja pa je prišlo še zaradi nižjih obrestnih mer (v letu 1964 smo plačevali 6%, v letu 1965 pa le 4%) pri kreditu za osnovna sredstva in pri enem kreditu za obratna sredstva;

— pri obrestih na poslovni sklad, kjer je do znižanja prišlo zaradi tega, ker je bila med letom znižana obrestna mera za obresti na poslovni sklad od prejšnjih 6% na 4%;

— pri amortizaciji in pri ostalih stroških je prišlo do malenkostnega znižanja, ki ga ne bi posebej obravnavali.

Uvodoma smo že omenili, da je analiza stroškov celotnega dohodka napravljena na bazi fakturirane realizacije. Ker pa ugotavljamo in delimo celotni dohodek in dohodek na podlagi plačane realizacije, ki jo dobimo na ta način, da od fakturirane realizacije odštejemo vrednost neplačanih faktur, stroške fakturirane realizacije pa korigiramo s posebej izračunanim količnikom, veljajo vse ugotovitve, ki smo jih navedli pri analizi stroškov na podlagi fakturirane realizacije, tudi za plačano realizacijo.

7. PRODUKTIVNOST

Za analizo gibanja produktivnosti bomo na našem primeru upoštevali po eni strani doseženo blagovno proizvodnjo, po drugi strani pa opravljene ure (redne ure in nadure). Čeprav bi produktivnost lahko merili tudi drugače, z uporabo drugih kazalcev, smo se odločili za prikazani način, ker je razmeroma enostaven in je v praksi v našem podjetju že več let.

Na podlagi podatkov, ki so nam osnova za opisani način iz-

(Nadaljevanje na str. 8)

(Nadaljevanje s str. 7)

računa produktivnosti, ugotavljamo, da se je blagovna proizvodnja od preteklega leta povečala za 1.151 ton, oz. za 4,7 %, da pa smo za tako povečano proizvodnjo porabili le za 8.457 več ur oz. 0,6 %. Že ta dva podatka nam kažeta, da se je morala produktivnost povečati. Izračunani količniki, ki nam povedo, koliko blagovne proizvodnje odpade na eno opravljeno uro, nam povedo, da je znašala proizvodnja v eni uri leta 1965 15,24 kg, leta 1964

17,32 kg in v letu 1965 18,05 kg. Na ta način lahko sklepamo, da se je produktivnost leta 1965 povečala v primerjavi z letom 1965 za 18,5 %, v primerjavi z letom 1964 pa za 4,1 %.

To je spričo zastarelih strojnih naprav, povečanega izvoza in težav pri kvaliteti finalnih izdelkov, kot posledica neustreznosti surovin, že kar lep uspeh. Vendar pa je treba pri tem pripomniti, da so še rezerve tako v višini proizvodnje kakor tudi v številu zaposlenih in s tem v zvezi pri opravljenih urah.

dek pa izkazuje zaradi povečanja dohodka in zaradi ukinjenega prispevka iz dohodka po 1. VIII. 1965 porast v višini 58,7 %.

Najprimernejši kazalec, s katerim je potrebno po našem mnenju meriti rentabilnost vloženih sredstev, je kazalec, izračunan na podlagi dohodka. Ta nam pove, da je v letu 1964 odpadlo na 1000 vloženih sredstev 389 din dohodka, v letu 1965 pa je na 1000 din vloženih sredstev odpadlo 573 din dohodka oz. za 47,3 % več. Do take rentabilnosti kot jo izraža letošnja stopnja, je prišlo zaradi tega, ker so se vložena sredstva povečala le za 1,4 %, medtem ko se je dohodek povečal za 44,7 %.

9. EKONOMIČNOST

Pri merjenju ekonomičnosti, bomo prav tako kot pri rentabilnosti uporabili več kazalcev, nam naj skušajo odgovoriti, s kakšnimi stroški za porabljeni material smo dosegli prikazane rezultate. Zato bomo v tem primeru uporabili na eni strani stroške za porabljeni material, po drugi strani pa doseženi celotni dohodek, neto produkt in dohodek podjetja.

Tolmačenje znakov:

CD = celotni dohodek,
NP = neto produkt,
D = dohodek podjetja,
PS = porabljena sredstva.

	CD PS	NP PS	D PS
1961	1.979	0.979	0.331
1962	2.054	1.054	0.403
1965	2.061	1.061	0.458
1964	1.785	0.902	0.423
1965	1.794	0.794	0.536
1961	100.0	100.0	100.0
1962	103.8	107.7	121.8
1965	100.4	100.7	113.7
1964	86.6	85.0	92.4
1965	100.5	88.0	126.7

Medsebojna primerjava kazalcev po posameznih letih je, kot je iz gornjih razpredelnice razvidno, zelo otežkočena. Primerjava je le za krajša časovna razdobja, kajti čim se spremeni eden izmed uporabljenih faktorjev, se spremene tudi medsebojna razmerja. Prav v zadnjih dveh letih pa so bile občutne spremembe tako v višini celotnega dohodka, neto produkta, kakor tudi stroškov za porabljena surovina, ne glede na to pa lahko ugotovimo:

1. Kazalec ekonomičnosti, uporabljen na celotni dohodek, se je od lanskega leta povečal le za 0,5 %. Pri tem podatku imamo opraviti s povečanimi stroški za porabljeni material, zmanjšanjem celotnega dohodka zaradi povečanega izvoza v letu 1965, pri katerem je bil celotni dohodek do 25. 7. 1965 zmanjšan za neobračunan prometni davek, celotni dohodek pa je bil poleg tega po 25. 7. 1965 znižan še za znesek znižanja prodajnih cen kromokartona in še nekaterih vrst izdelkov. Skratka, ta kazalec je zaradi neprimerljivosti skoraj neuporabljiv.

2. Kazalec ekonomičnosti, uporabljen na neto produkt, ki izkazuje slabšo ekonomičnost za 12 odstotkov, je prav tako zaradi opisanih sprememb neprimerljiv in zato neuporaben.

3. Kazalec ekonomičnosti, uporabljen na dohodek podjetja pa nam kaže na izboljšano ekonomičnost v letošnjem letu za 26,7 odstotka. Kljub temu, da tudi v tem primeru ni možna absolutna primerljivost, pa je za podjetje le najbolj pomembno, koliko dohodka je ustvarilo s svojim poslovanjem in s kakšnimi stroški.

Pri tem ugotovimo, da smo v letu 1964 ob 1000 dinarjih za stroške za porabljeni material ustvarili 423 din dohodka. V letu 1965 pa smo dosegli za 26,7 % boljši uspeh, saj smo s 1000 din stroškov za porabljeni material dosegli 536 din dohodka.

10. UGOTOVITEV IN RAZDELITEV ČISTEGA DOHODKA

V analizi stroškov poslovanja smo poskušali analizirati osnove za doseženi dohodek in čisti dohodek. To smo dolžni storiti na podlagi določil 13. člena pravilnika o sestavljanju zaključnega računa delovnih organizacij za leto 1965 (Ur. l. 55/65) ter na podlagi določil pravilnika o delitvi čistega dohodka. Le-ta namreč določa, da je treba ob končni delitvi čistega dohodka po zaključnem računu ugotoviti, koliko čistega dohodka je rezultat prizadevnosti delovnega kolektiva, koliko pa drugih vzrokov. Uporaba pravilnika za delitev čistega dohodka podjetja za leto 1965 je zelo otežkočena, če ne skoraj nemogoča. V preteklem letu je bilo toliko sprememb, ki so vplivale na višino celotnega dohodka, na delitev neto produkta med družbeno skupnostjo in podjetjem, ki so dalje vplivale na višino poslovnih stroškov in v končni fazi na višino dohodka in čistega dohodka, s čimer je bilo že precej govora v prejšnjih poglavjih poslovnega poročila, da je praktična uporaba pravilnika nemogoča.

Komisija za delitev čistega dohodka, ki jo je imenoval delavski svet podjetja, je zaradi takega stanja na sestankih, ki so bili najmanj enkrat mesečno, pregledala rezultat poslovanja za pretekli mesec in razdelila ugotovljeni čisti dohodek, na podlagi fakturirane realizacije na del za osebne dohodke. Pri tem se je ravnala po sklepih delav-

skega sveta, ki jih je le-ta sprejel v zvezi z delitvijo med letom, posebej pa še za obdobje po uveljavitvi reforme. S tem sklepom je delavski svet določil, da naj se še naprej, do sestave novega pravilnika o delitvi čistega dohodka, mesečno ugotavlja uspeh poslovanja, da naj se ugotovljeni čisti dohodek med letom deli v razmerju 66 % za osebne dohodke in 34 % za sklade podjetja, da naj se formira rezervni sklad osebni dohodkov do višine 5 % izplačanih osebni dohodkov, ki naj se uporabi v mesecih, ko rezultat ne bi zadoščal za pokritje izplačanih osebni dohodkov.

Komisija je na zadnjem zasedanju dne 7. januarja 1966, ko je obravnavala delitev osebni dohodkov za mesec december 1965, sklenila, da bo predlagala delavskemu svetu

a) da potrdi med letom izplačane akontacije osebni dohodkov, povečane za neindividualizirane osebne dohodke, kot dokončne in naj jih pokrije iz doseženega čistega dohodka;

b) pri razdelitvi ostanka čistega dohodka, po pokritju osebni dohodkov, ki ustrezajo višini plačane realizacije, pa naj ostane čistega dohodka razdeli na poslovni sklad ter sklad skupne porabe, pri tem pa upošteva potrebo po izdatkih skupne porabe, pri izdatkih iz naslova že sprejetih obveznosti za odplačilo kreditov za osnovna sredstva, obratna sredstva ter sredstva skupne porabe.

Upoštevajoč gornje sklepe komisije bi bil predlog za delitev čistega dohodka tak:

1. Osebni dohodki

	St. din
Osebni dohodki za redni delovni čas	587.154.194
Osebni dohodki za prekoračenje norme	160.657.595
Osebni dohodki za podaljšano delo	13.957.915
Osebni dohodki za nočno delo	18.184.484
Osebni dohodki za dopuste in praznike	80.795.965
Osebni dohodki za izredne dopuste	5.177.757
Osebni dohodki za podražitev	40.180.190
Osebni dohodki za nedeljsko delo	35.505.050
Osebni dohodki za službena leta	16.756.685
Osebni dohodki za honorarno delo	446.438
Dnevnice v breme osebni dohodkov	—
Ostali izdatki v breme osebni dohodkov	—
Dopolnilni prispevki za socialno zavarovanje	7.348.094
Stanovanjski prispevek 4 %	58.271.077
Prispevek za popuste 1,5 %	14.551.665
Prispevek za Skopje 1 %	9.567.777
Prispevek za socialno zavarovanje v primeru nesreče	10.256
Skupaj vkalkulirano	1.026.363.140

— Korigirano s fakt. fakturirane realizacije 1.08557 1.114.189.054
— Korigirano s faktorjem plačane realizacije 0,93344 1.045.599.557

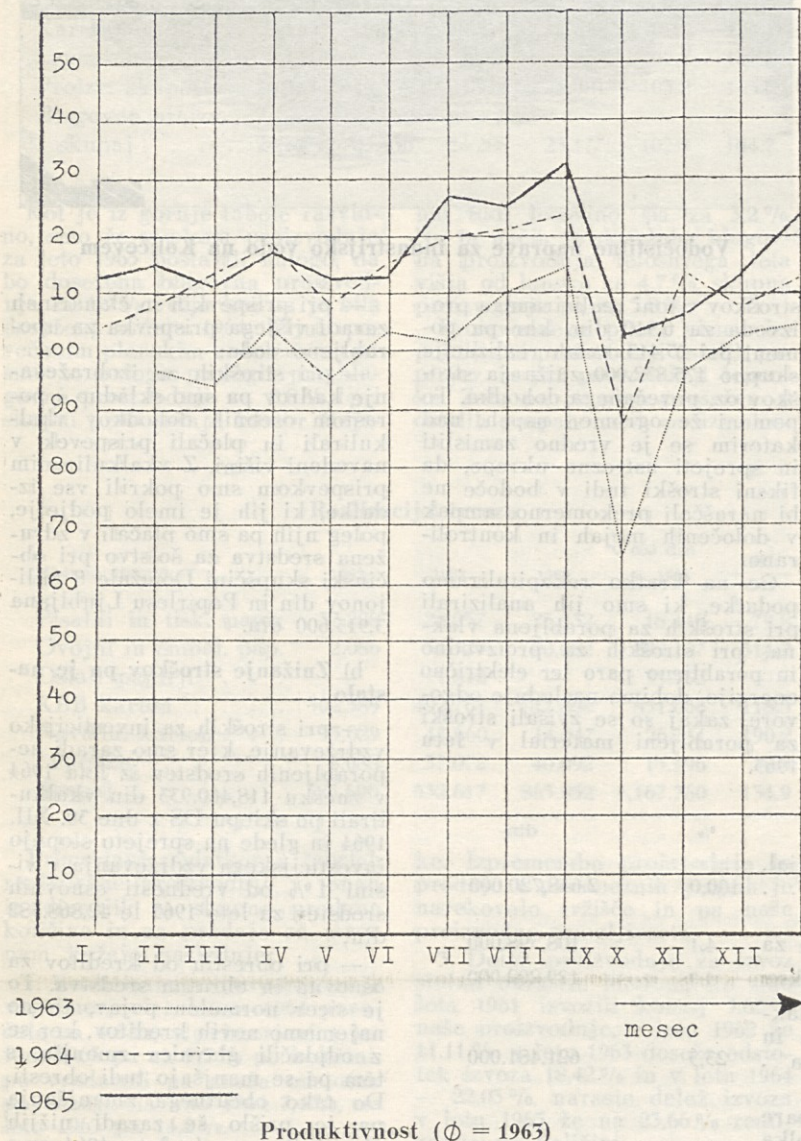
Poleg osebni dohodkov, ki so vsebovani v plačani realizaciji, je potrebno pokriti še te neindividualizirane osebne dohodke:

Prispevki za letni dopust	11.571.400
Nagrade upokojevcem	658.409
Podpora družinam umrlih članov	212.475
Pogostitev delavskega sveta in upravnega odbora	177.557
Dnevnice nad predpisano višino	44.950
Prispevek za obletnico štrajka	1.497.000
Nagrada Sedeljškaku	66.535
Pionirske rute	16.651
Prevozi z lastnim avtomobilom	56.950
Prisp. na neind. osebne dohodke	962.715
Dnevnice brez prispevkov od 1/3 dalje	622.388
Pionirske kape	21.535
Prispevek za tople malice	799.100
Delovne obleke	1.106.700

Skupaj za kritje iz čistega dohodka 1.065.593.678
(Nadaljevanje na str. 9)

Na Veliki planini je že malo snega za smučanje, zato je tudi naša kočica »Murka« bolj osamljena

8. RENTABILNOST

Pri izračunu rentabilnosti se sprašujemo, kakšen efekt so dosegla vložena sredstva. Pri tem za izračun rentabilnosti upoštevamo pri vloženih sredstvih povprečno vložena obratna in osnovna sredstva, pri efekti pa lahko upoštevamo višino neto produkta, del neto produkta za družbeno skupnost, del neto produkta za podjetje, dohodek podjetja, čisti dohodek podjetja ali pa še druge kazalce. V našem primeru se bomo zadovoljili z zgornjimi naštetimi.

Pred obravnavanjem podatkov oz. izračunov je treba pripomniti, da je primerjava koeficientov

rentabilnosti, zaradi čestih sprememb v instrumentih delitve ter zaradi ostalih sprememb otežkočena ter včasih skoraj neprimerljiva.

Tolmačenje znakov:

NP = neto produkt
NPd = del neto produkta za družbeno skupnost
NPp = del neto produkta za podjetje
D = dohodek podjetja
CD = čisti dohodek podjetja
VS = vložena sredstva

Pokazovalci rentabilnosti so naslednji:

Leto	NP VS	NPp VS	NPd VS	D VS	CD VS
1961	0.785	0.207	0.578	0.265	0.225
1962	0.918	0.238	0.680	0.352	0.274
1965	0.855	0.249	0.606	0.369	0.284
1964	0.828	0.325	0.503	0.389	0.331
1965	0.848	0.512	0.336	0.573	0.525
Verižni indeksi					
1961	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1962	116.9	115.0	117.7	132.8	121.8
1965	93.1	104.6	89.1	104.8	103.7
1964	96.8	130.5	85.0	105.4	116.6
1965	102.4	157.6	66.8	147.3	158.7

Iz primerjav kazalcev rentabilnosti po posameznih letih sklepamo naslednje:

1. Kazalec rentabilnosti, uporabljen na doseženi neto produkt, nam kaže izboljšanje v primerjavi z lanskim letom za 2,4 %, kljub občutnim spremembam pri instrumentih delitve, ki so povzročile prelivanje akumulacije iz naše panoge industrije v druge panoge.

2. Kazalca rentabilnosti, uporabljen na del neto produkta, ki odpade na podjetje in del neto produkta, ki odpade na družbeno skupnost, kažeta:

— da se delež podjetja zaradi sprememb v instrumentih delitve močno dviga, saj nam kaže povečanje v primerjavi z lanskim letom za 57,6 % in na ta način ostaja podjetju vedno več sredstev, s katerimi prosto gospodariti.

— da se delež družbene skupnosti v neto produktu nasprotno močno znižuje, saj se je indeks, v primerjavi z lanskim letom, znižal za 33,2 %.

3. Kazalec rentabilnosti, uporabljen na doseženi dohodek, nam kaže porast za 47,3 %.

4. Kazalec rentabilnosti, uporabljen na družbeni čisti doho-

(Nadaljevanje s str. 8)

2. Sklad skupne porabe

	din
a) predvideni dohodki sklada skupne porabe:	
prenesena sredstva skupne porabe	42.811.361
povečanje iz delitve čistega dohodka za leto 1965	130.000.000
Skupaj	172.811.361

b) predvideni izdatki sklada skupne porabe

	St. din	St. din
1. Anuitete za kredite v odplačilu		14.872.040
stanovanjski blok petorček	916.200	
stanovanska hiša Bukovec	297.720	
stanovanjski blok Radomlje	2.653.420	
stan. v trg. stan. bloku	4.938.400	
stanovanje v Prešernovi ulici	4.066.300	
odp. za ceste v Radomljah	2.000.000	
2. Dotacije	33.300.000	
sind. organ. podjetja	2.500.000	
ostale organizacije v podjetju	500.000	
sklad za zidanje stanovanjskih hiš	15.000.000	
prisp. za otroško varstvo	7.800.000	
prispevek za bolnišnico	3.500.000	
prispevek za zdravstveni dom	4.000.000	
3. Nove investicije	71.000.000	
odkup stan. od Projekta	22.500.000	
stanovanjski blok Radomlje	15.000.000	
preureditev samskih stanovanj	4.500.000	
nakup novih stanovanj	15.000.000	
počitniški dom v Fiesi	6.000.000	
projektir. menze in baz.	8.000.000	
4. Osební izdatki	53.639.321	
nerazdeljena sredstva od prod. stanovanj po sklepu DS 20. rednega zasedanja 31. 12. 1965	31.451.084	
Skupaj	172.811.361	

3. Poslovni sklad

	St. din
a) predvidena sredstva poslovnega sklada:	
neporabljena sredstva amortizac., ki ni v poslov. skladu iz leta 1964	21.754.118
povečanje poslovnega sklada iz delitve čistega dohodka po zaključnem računu 1965	494.805.901
povečanje sredstev iz amort. vplačane v letu 1966	179.100.546
Skupaj	695.660.565

b) predvideni izdatki poslovnega sklada:

	St. din
1. 20% blokacija razpoložljivih sredstev po določbah 2. čl. zakona o usmerjanju in porabi sredstev delovnih organizacij v letu 1966 (Uradni list SFRJ 57/55) za obratna sredstva	157.132.113
2. Anuitetna odplačila glavnice za kredite	66.022.149
za osnovna sredstva SGP	50.740.261
za obratna sredstva SGP	7.433.106
za obratna sredstva SGP	6.533.054
za obratna sredstva KB	1.315.728
3. Vpis osnovnega deleža pri SGB (1 glas)	50.000.000
4. Nova investicijska vlaganja v osnovna sredstva, ki so predmet posebnega plana novih investicij 1966 in vlaganja v poslovne banke kot vezani depoziti	440.506.503
Skupaj	695.660.565

Upoštevajoč prednje ugotovitve, ki predvidevajo pokritje osebnih dohodkov, vsebovanih v plačani realizaciji, potrebe po sredstvih sklada skupne porabe, potrebe po sredstvih poslovnega sklada ter predpise, ki urejajo delitev dohodka in čistega do-

hodka glede prispevka za Skopje, prispevka v skupne rezerve gospodarskih organizacij ter prispevka v rezervni sklad podjetja, bi bila delitev čistega dohodka po plačani realizaciji naslednja:

	1964	1965	%
Struktura	din	Struktura	din
Čisti dohodek	100,0	1.068.470.607	100,0
Osební dohodki	70,8	756.008.903	60,9
Ostaneček čist. doh.	29,2	312.461.704	39,1
Od tega:			
prisp. za Skopje	1,8	5.556.484	1,9
prisp. skup. rez.	4,4	15.678.307	4,5
prisp. v rez. sklad	6,7	20.959.202	2,0
poslovni sklad	61,5	192.267.711	78,4
sklad skup. porab.	25,6	80.000.000	13,2

Čisti dohodek se je v primerjavi z letom 1964 povečal za 63,3 odstotka. Povečani čisti dohodek je rezultat povečane realizacije po obsegu, zmanjšanja poslovnih stroškov, zmanjšanja prispevkov na dohodek in zmanjšanja neplačanih terjatev.

Sredstva za osebne dohodke so se ob istem številu poprečno zaposlenih povečala za 40,7%. Povečanje osebnih dohodkov je rezultat boljše poslovanja, večje produktivnosti in porasta življenjskih stroškov.

Največ so se povečala sredstva skladov, ki so znašala lanskó leto nekaj nad 312 milij. din v letu 1965 pa so se povečala za 118% oziroma za 370 milij. din. Spričo take delitve čistega dohodka na osebne dohodke in sklade smo dosegli v letu 1965

mного ugodnejše razmerje delitve čistega dohodka, saj smo od doseženega čistega dohodka v letu 1965 namenili za osebne dohodke 60,9% (v letu 1964 precej več, 70,8%) za sklade pa smo namenili ostanek, ki znaša 39,1% (v letu 1964 je bilo namenjeno za sklade 29,2%). Zaradi večjega čistega dohodka, po odbitku osebnih dohodkov, so se močno povečali prispevki za Skopje in prispevek v skupne rezerve gospodarskih organizacij zaradi tega, ker smo v rezervnem skladu podjetja že dosegli predpisano višino sklada, pa smo v rezervni sklad podjetja namenili zmanjšan znesek. Ves ostanek čistega dohodka pa smo namenili v poslovni sklad, ki se v primerjavi z lanskim letom poveča za 157,4 odstotka in v sklad skupne porabe, ki se poveča za 62,5%.

11. SKLEP

Kratek sklep iz tega poslovnega poročila in analize bi bil tak:

1. S skoraj istimi, zastarelimi osnovnimi sredstvi in ob istem številu zaposlenih nam je uspelo povečati proizvodnjo in realizacijo za 4,7% na račun zmanjšanja nedokončane proizvodnje, podaljšane delovnega časa pri strojih, racionalnejše izrabe strojev ter večje produktivnosti.

2. Kljub znižanju cen nekaterim našim proizvodom in povečanem izvozu, se je povečal celotni dohodek za 7,9%, ki izvira iz višje proizvodnje ter prodaje takih artiklov, ki so za podjetje bolj rentabilni.

3. Ob povečani prodaji na domačem tržišču za 3,2% se je po-

večala tudi prodaja za izvoz za 34,9% in je dosegla v lanskem letu vrednost 1167 milijonov din oziroma 954.300 \$. Od skupnega izvoza pa je bilo izvoženo v dežele s konvertibilnimi devizami 86,2%.

4. Zaradi rentabilnega poslovanja, se poslovni stroški, kljub povečanim nabavnim cenam za material in usluge niso povečali in se je zaradi tega dohodek povečal za 44,7%, čisti dohodek od plačane realizacije pa celo za 63,3%.

5. Zaradi uspešnega poslovanja se je izboljšala dosežena rentabilnost za 47,3% in ekonomičnost za 26,7%.

6. Uveljavitev gospodarske reforme v podjetju ni povzročila večjih težav, proizvodnja in pro-

daja se odvijata normalno. Vse posledice uveljavljenih sprememb v obdobju od 1. VIII. do konca leta še niso mogle priti do izraza in bo o posledicah moč soditi šele na podlagi rezultatov daljšega obdobja.

7. Skladno z doseženimi rezultati dela posameznikov in uspeha podjetja kot celote ter spričo občutnega zvišanja življenjskih stroškov so se zvišali osebni dohodki na zaposlenega za 36,3 odstotka in so znašali v poprečju 71.320 dinarjev.

Na podlagi vsega tega, ugotavljamo, da je bilo poslovanje podjetja v letu 1965 zelo uspešno, saj rezultati leta 1965 presegajo dosežke vseh prejšnjih let.

RAZPRAVLJAJMO O SPREMEMBAH ZAKONA O ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU

VEVČE, MARCA — Zvezna skupščina je v mesecu januarju letos obravnavala osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o zdravstvenem zavarovanju. Predvsem zaradi tega, ker je bil centralni odbor sindikatov mnenja, da mora predlog v javno razpravo in ker se z nekaterimi določbami osnutka novega zakona ni strinjal, skupščina novega zakona ni sprejela. Centralni odbor sindikatov organizira sedaj javno razpravo o osnutku zakona z željo, da bi delovne organizacije dale svoje pripombe. Žato v naslednjem sestavku navajamo najvažnejše spremembe zakona z željo, da člani kolektiva obravnavajo predlog sprememb na svojih sestankih in dajo svoje pripombe na predlog.

1. Preventivno zdravstveno varstvo

Ker je v praksi prišlo do različnih mnenj in gledanj na vprašanje preventivne zdravstvene varnosti, katera gre zavarovanim osebam iz sklada, je potrebno jasno odrediti osebno preventivno zdravstveno varstvo, ki pripada zavarovancem na njihovo zahtevo in varstvo, ki je obvezno in predpisano. Prav tako je treba razlikovati individualno preventivno od splošnih oziroma posebnih preventivnih ukrepov, katere so dolžne izvajati delovne organizacije. Za take preventivne ukrepe se lahko izkoristijo sredstva skladov zdravstvenega zavarovanja samo takrat, kadar je to predvideno z odloki komunalnih skupnosti.

2. Po sedanjem veljavnem zakonu je uvedena udeležba zavarovancev pri izdatkih za zdravila in za cepljenje, če ni obvezno. Z zakonom je urejeno, da se prispevek za izdane zdravila plačuje v stalnem znesku. Višino tega zneska določa skupščina Jugoslovanske skupnosti socialnega zavarovanja od poprečne cene vseh zdravil, izdanih na recepte v vsej Jugoslaviji, s tem da je višina tega zneska največ do 20% od utrjene poprečne cene zdravil. To določilo je sedaj urejeno tako, da plačujemo 0,60 N din od zdravila.

V želji, da zavarovanci čim bolj varčujejo pri izkoriščanju sredstev vse zdravstvene zaštite, kjer je najvažnejši subjektivni moment pri porabi sredstev (zdravila, sanitetni material, proteze), so predložene spremembe zakona in sicer: stalni znesek se predpisuje vsako leto in se lahko odmeri do 50% od poprečne cene zdravil. Poleg tega predloga je predlagana še druga varianta in sicer, da se plača 20% od vsakega posameznega zdravila, s tem da se zdravila do vrednosti 1,00 N din plača v celoti. Najvišji znesek, ki bi se plačal za zdravila, bi bil 3,00 N din. Prav tako se predvideva udeležba pri nabavi sanitetnega materiala, protez, ortopedskih in drugih pomagal.

V nekaterih primerih, kot so poklicna obolenja, nesreča pri delu in kronična obolenja, prispevek za zdravila in ortopedska pomagala ne bi plačali.

3. Kopališča in klimatska zdravilišča

Do sedaj kopališča in klimatska zdravilišča niso bila vključena kot del zdravljenja. Udeležba v teh zavodih se je štela za terapijo v podaljšanem bolniškem zdravljenju. Republike so lahko s svojimi predpisi odredile udeležbo zavarovancev pri kritju stroškov za oskrbo.

V novem zakonu se predlaga, da se klimatsko zdravljenje omeji na određene primere zdravljenja in to samo v stacionarnih zdravstvenih ustanovah, ki glede organizacije izpolnjujejo določene norme.

4. Nadomestilo osebnega dohodka za čas bolezni

Iz podatkov v zadnjih 15 letih je razvidno, da se izostanki z dela zaradi bolezni ne zmanjšujejo, ampak naraščajo in to predvsem krajši izostanki. Ker ti izostanki predstavljajo ogromne izdatke iz skladov zdravstvenega zavarovanja, prinašajo pa tudi veliko škodo proizvodnji, predlagajo naslednje spremembe:

a) pravica do nadomestila osebnega dohodka za čas bolezni bi tekla šele do četrtega dne bolovanja dalje. To se pravi, da nadomestilo za prve tri dni ne pripada, pa čeprav bi bil čas bolezni daljši od treh dni.

To naj bi veljalo za zdravljenje v bolnici in izven bolnice in za vse vzroke nezmožnosti dela

(bolezni, poškodbe, mesreče pri delu).

Nadomestilo osebnega dohodka od prvega dne bi šlo samo porodicam in spremljevalcem bolnikov.

Postavlja se tudi vprašanje, kako obravnavati zavarovance, ki izostanejo z dela zaradi nege družinskega člana. Ali se naj nadomestilo računa od prvega ali četrtega dne?

Predlog novega zakona postavlja tudi najdaljšo mejo bolniškega staleža in sicer 2 leti. Po tem roku se šteje, da je nastopila invalidnost.

Zakon predvideva tudi izjeme, ki odstopajo od teh določil in sicer za vojaške varovance, organe za notranje zadeve, vojaške vojne invalide in nosilce »Spomenice 1941«.

b) osnova za nadomestilo bo po novem predlogu poprečni mesečni dohodek v preteklem letu in ne tako kot sedaj, ko se je jemalo za osnovo poprečje zadnjih treh mesecev pre nastopom bolezni.

Določilo, da se po enoletnem bolniškem staležu osnova poveča, če se je poprečje osebnih dohodkov dvignilo vsaj za 5%, ostane še naprej v veljavi.

c) višina nadomestila. Po sedaj veljavnem zakonu se višina nadomestila, če gre za zdravljenje izven bolnice, izračuna po naslednji tabeli:

	Do 7 dni	Od 8—60 dni	Od 61 dni
%	%	%	%
zavarovavec, ki je izpolnil pogoje predhodnega zavarovanja	80	90	100
zavarovavec, ki ni izpolnil pogojev predhodnega zavarovanja	60	70	100

Po predlogu naj bi se višina nadomestila izračunala takole:

	Do 3 dni	Od 4—15 dni	Od 16 dni do konca bol. st.
%	%	%	%
zavarovavec, ki je izpolnil pogoje predhodnega zavarovanja	—	80	90
zavarovavec, ki ni izpolnil pogojev predhodnega zavarovanja	—	60	80

Sedaj veljavna odredba o zmanjšanju nadomestila za čas zdravljenja v bolnici ostane še v veljavi, vendar s to spremembo, da se nadomestilo izrazi direktno od osnove za nadomestilo in ne tako kot sedaj, ko se je

procentualno zmanjševalo od osnove.

Zmanjšano nadomestilo osebnega dohodka za čas bolniškega staleža po sedaj veljavnem zakonu (%) :

zavarovavec, ki je izpolnil pogoje predhodnega zavarovanja

Struktura družine	Do 7 dni	Od 8—60 dni	Od 61 dni do konca bol. st.
%	%	%	%
samec	48	54	60
z 1 članom	64	72	80
z 2 članoma	72	81	90
s 3 ali več člani	80	90	100

zavarovavec, ki ni izpolnil pogojev predhodnega zavarovanja

Struktura družine	Do 7 dni	Od 8—60 dni	Od 61 dni do konca bol. st.
%	%	%	%
samec	36	42	60
z 1 članom	48	56	80
z 2 članoma	54	63	90
s 3 ali več člani	60	70	100

(Nadaljevanje na str. 10)

Razpravljajmo o spremembah zakona o zdravstvenem zavarovanju

(Nadaljevanje s str. 9)

Preračunano na % od osnove za nadomestilo.

Po predloženem zakonu naj bi zmanjšano nadomestilo znašalo (%).

Struktura družine	Do 3 dni dni	Od 4—15 dni	Od 16 dni do konca bol. st.
samec	—	48	54
zavarovanec, ki je izpolnil pogoje predhodnega zavarovanja	z 1 članom	64	77
	z 2 članoma	72	81
	s 3 ali več člani	80	90
samec	—	56	48
zavarovanec, ki ni izpolnil pogojev predhodnega zavarovanja	z 1 članom	48	64
	z 2 članoma	54	72
	s 3 ali več člani	60	80

Preračunano na odstotke od osnove za nadomestilo.

Glede višine nadomestila osebnega dohodka se postavlja vprašanje ali naj osnova nadomestila za porodnice znaša 100% kot sedaj ali se izenači z ostalimi po predloženem predlogu to je 90%.

5. Doseganje zdravstvenega varstva

Predlaga se, da lahko zdravnik odobri do 15 dni bolniškega

staleža in ne 30 kot sedaj, nad 15 dni pa stalež odobrava zdravniška komisija.

Vse predlagane spremembe zadenejo več ali manj vsakega zavarovanca. Zato je prav, da pred sprejetjem novega zakona preko sindikalne organizacije obravnavamo predlog in damo svoje pripombe, če se nam zdi, da predlagatelj sprememb nekatere stvari niso rešili najbolje.

J. P.

Ropot v industriji ali kako si ohranimo sluh

VEVČE, MARCA — Ob ne-
prestanem poglobljanju preven-
tivne zdravstvene dejavnosti v
podjetju, je važno ugotoviti tudi
stanje slušnih organov tistih de-
lavcev, ki delajo na delovnih me-
stih, kjer se pojavlja trenutni ali
pa stalni ropot. Da bi se okvari
sluha mogli zoperstaviti, je nujno,
da se najprej spoznamo z organi
sluha in okolnostmi, ki kvarno
vplivajo na sluh. Mislimo, da je
tudi tu merodajna resnica: Proti
sovratniku se lahko borimo le, če
ga poznamo.

Okvara sluha zaradi močnega
ropota, ki traja neprestano, cele
dneve, tedne, mesece in morda
celo delovno dobo, je lahko pre-
cejšnja in se postopoma stopnju-
je vse do popolne naglušnosti,
posebno, če ropot pri tem presega
dovoljeno jakost in mu je človek
ves čas izpostavljen. Že v prejš-
njem stoletju so se pojavile opa-
zovale pri kotlarjih, kovačih, že-
lezarjih itd. Leta 1890 je bilo
ugotovljeno, da povzroča ropot
pri naštetih delavcih oslabelelostne
spremembe v finem mehanizmu
notranjega ušesa.

Pri vsakem človeku običajno s
starostjo slabi tudi sluh. Pravi-
mo, da je to življenjska izraba.
Stalen in premočan ropot pa
»pospeši« to življenjsko izrabo.
Statistični podatki govorijo, da je
bila v kotlarski stroki v neure-
jenih razmerah že po dveh letih
dela v ropotu polovica zaposlenih
lažje naglušnih, po desetih letih
pa so imeli oslabilen sluh skoraj
vsi. Najbolj je prizadeto področje
visokih tonov.

Čim starejši postaja človek,
tem škodljivejši mu je ropot.
Vzrok za to pripisujejo paopne-
lemu ožilju. Če obstaja suha po-
škodba v bobniču, ne predstavlja
tako velike nevarnosti kot npr.
gnojno vnetje v srednjem ušesu.
Tudi sifilis in gripa imata lahko
vpliv na pospešeno okvaro sluha
po ropotu.

Čeprav so se strokovnjaki že v
prejšnjem stoletju pričeli ukvar-
jati z vprašanjem okvare sluha,
ki jo povzroči ropot, še do danes
ni popolnoma jasno, kako nastane
ta okvara v notranjem ušesu
z vsemi trajnimi posledicami.

OSNOVE V UŠESU

Uho nam omogoča poslušanje
različnih zvokov: služi nam pa
tudi kot organ za ravnotežje.

Nas bo zanimalo uho predvsem
kot slušni organ. Njegova naloga
je sprejemati zvočne valove, lo-
čiti frekvenco valov in prenašati
zvočne intonacije v osrednji živč-
ni sistem.

Uho delimo v:

- a) zunanje uho,
- b) srednje uho,
- c) notranje uho, ki mu zaradi
značilne oblike pravimo tudi
polž.

ZUNANJE UHO

Zvok prihaja skozi zunanji slu-
hovod do bobniča. Uhelj ima pri
tem nalogo, da pojača zvok. Od
celotne energije zvočnih valov pa
le en del zaide v zunanji sluhovod.
Če hočemo poslušati zelo

slabe tone, prislonimo ob uhelj
dlan. Površina dlani s prsti vred
poveča lovno površino za zvok.
Človek ne more samostojno na-
ravnavati uhljev proti izvoru zvoka.
To lahko napravi z obračanjem
glave. Nameščenost obeh ušes ob
straneh glave omogoča določitev
smeri izvora zvoka.

Uhelj in zunanji sluhovod pri-
padata zunanjemu ušesu, ki ga
končuje bobnič. Bobnič je elastična
opna. Zvok, ki zadene vanj,
deluje nanj s svojimi periodični-
mi spremembami pritiska. Bobnič
tedaj niha s prisiljenim nihanjem
in tako omogoča vhod zvoka v
srednje uho.

Srednje uho je majhna votli-
na, ki je izpolnjena z zrakom. Je
v zvezi z zgornjim delom žrela
po Evstahijeve cevi. Ta je vedno
zaprta. Skozi Evstahijevo cev se
izenačuje zračni pritisk v sred-
njem ušesu z zunanjim pritiskom
na ta način, da se Evstahijeva
cev občasno odpre (npr. pri po-
žiranju). Naloga zaprtega zraka
v srednjem ušesu je, da kot ne-
kakšna blazinica nekoliko duši
resonancijo bobniča, kar omogoča
čim bolj enolično upiranje bobni-
ča na zvok različnih frekvenc.

Razen tega, z odpiranjem ust
ob zelo močnih zvokih (eksplozija),
da se odpre Evstahijeva cev,
dovedemo zvok na notranjo stran
bobniča in na ta način zmanjša-
mo prehod pritisk, ki bi povzro-
čil počenje bobniča.

Nihanje bobniča se prenese v
srednje uho, ki ga sestavljajo tri
drobne kosti: kladivce, nako-
valce in stremence. Na bobnič, ki
ima obliko stožca, je s strani
srednjega ušesa z enim delom
pritrjeno kladivce, z drugim de-
lom pa je kladivce čvrsto spojeno
z nakovalcem, tako da se istočas-
no s kladivcem premakne tudi
nakovalce. Baza stremenca leži
na ovalnem okencu in sicer na
opni, ki jo prerašča. Preko oval-
nega okenca se zvočni valovi
prenašajo v notranje uho.

Bobnič mora biti neprestano
napet. To omogoča, da se s klad-
šnekoli točke bobniča prenesejo
zvočni valovi preko sistema sluš-
nih koščic na ovalno okence in
naprej v notranje uho. Površina
bobniča je 70 mm², površina baze
stremenca pa 3,2 mm², to pa je
dvaindvajsetkrat manj kot pri
bobniču. Zaradi tega povzroči
zvočno valovanje na ovalnem
okencu dvaindvajsetkrat večji
pritisk, če hočemo v tekočini, ki
je v notranjem ušesu, izzvati ma-
li pritisk, kakršen je v zraku.

Obstoj uhlja, zunanjega sluhovoda,
bobniča, sistema slušnih
koščic in ovalnega okenca omo-
goča odličen prenos zvoka iz zra-
ka do notranjega ušesa — polža.

Notranje uho ima komplicirano
gradnjo. Predstavlja sistem zviti-
tih cevi, ki ležijo druga ob drugi,
omenjamo pa le dve:

1. scala vestibuli (zgornji del),
2. scala tympani (spodnji del),
3. osnovna opna pa loči zgornji
del od spodnjega.

Do prožnega ovalnega okenca
dospelo zvočno valovanje povzro-
či pomikanje tekočine v zgor-
njem delu polža. Ta pa vzbudi
pritisk v celem polžu in se pre-
nese okoli osnovne grupe, ki po-
vzroča izbočenje okroglega oken-

ca vedno v nasprotni smeri od
izbočenja ovalnega okenca. To
velja za zelo počasno premikanje.
Kadar je nihanje zelo hitro in
močno, ni časa, da bi valovanje
tekočine obšlo osnovno opno kot
prej. Namesto te poti zavzame
val tekočine krajšo pot kar skozi
osnovno kožico in jo prisili, da
se pri vsaki zvočni vibraciji raz-
makne sem ter tja. Vsaka frek-
venca zvoka diktira poseben na-
čin treslajev osnovne opne in je
to važen način razlikovanja po-
edinih zvočnih frekvenc.

Bazilarna membrana (osnovna
opna) je sestavljena iz okoli 20
tisoč nitk, ki so elastične in vi-
birajo svobodno kot piski orglic.
Dolžina nitk znaša od 0,04 mm do
0,5 cm. Razlike v dolžini omogo-
čajo, da se kratke niti tresejo pri
zelo visokih, dolge pa pri nizkih
tonih.

Cortijev organ je sprejemlji-
vi organ, ki sproži osnovno opno
kot reakcijo na treslaj. Leži na
površini bazilarnih nitk. Sestav-
ljen je iz dveh vrst celic. Te ce-
lice pa so v zvezi s končiči sluš-
nega živca, ki posreduje dražljaje
v osrednji živčni sistem. Tu smo
omenili zračno prevodnost zvoka.
Slišimo pa lahko tudi preko kosti
lobanje.

OKVARE NOTRANJEGA UŠESA ZARADI ROPOTA

Ropot je vsak nezaželen ton.
Ropot, katerega jakost presega
merilo, lahko povzroči sčasoma
okvaro sluha. V SFRJ še nimamo
odločb, temveč le priporočila: ropot
na delovnem mestu, ki je ne-
pretrgan, naj ne presega 85 db
(decibel — enota za ugotavljanje
jakosti ropota).

Okvara sluha je vezana:

- A) na zunanje,
- B) notranje vzroke.

A) Pri zunanjem vzroku okvar
sluha zaradi ropota moramo upo-
števat:

- a) intenziteto (jakost),
- b) višino spektra,
- c) čas oziroma delovno dobo

zaposlitve v ropotu.

Intenziteta ropota ima pomen
pri hitrosti nastanka okvare slu-
ha, njene stopnje, ima pa tudi
vpliv na počutje zaposlenih. Čim
višji toni prevladujejo v ropotu,
tem škodljivejši je. Človeško uho
je najbolj občutljivo na področju
frekvenc od 1000 do 4000 frek-
venc. Čim dalj časa traja ropot,
mesece, leta, tem težja bo verjet-
no okvara.

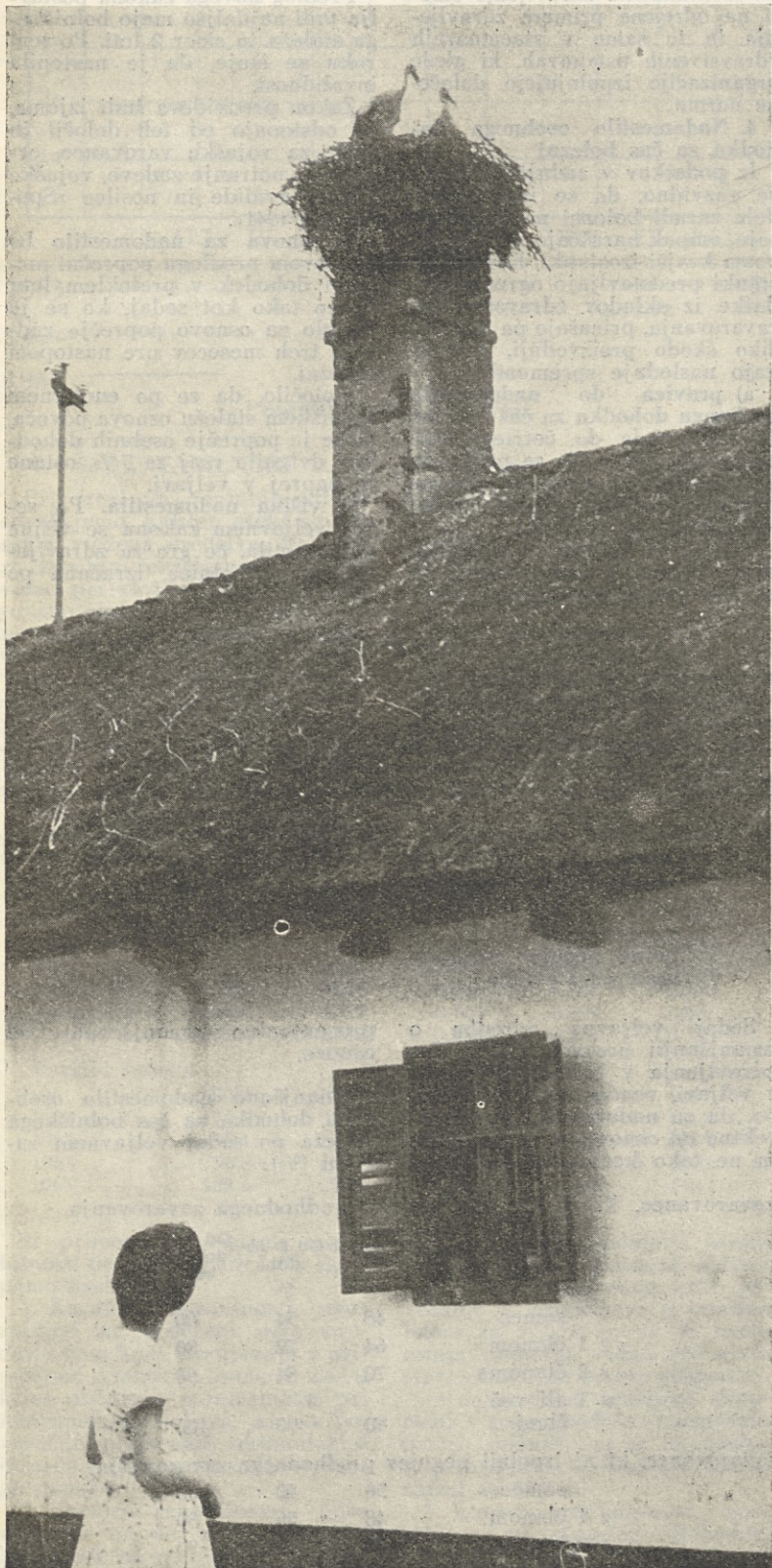
Okvare notranjega ušesa za-
radi ropota.

I. Delo v še znornem ropotu
označimo takrat, kadar ropot ne
preseže jakosti 60—70 db;

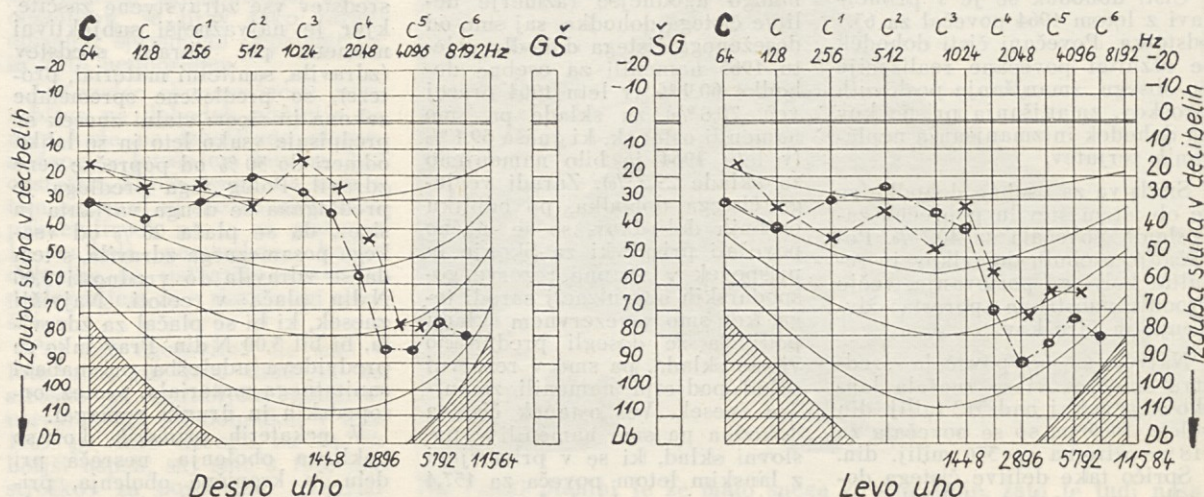
II. Delo v močnem ropotu se
šteje takrat, kadar izmerimo na
delovnem mestu jakost ropota od
100—150 db;

III. Pri ropotu izpod 100 db bo
prišlo po določeni dobi do okvare
sluha predvsem pri osebah, ki so
preobčutljive na ropot. Nad ni-
vojem jakosti 100 db pa bo pri-
šlo pri stalnem delu v takem
okolju skoraj gotovo tudi brez
preobčutljivosti do stalne okvare
sluha in posledic, ki so v zvezi s
tem.

(Nadaljevanje na str. 11)

Tihožitje — ali premišljevanje o spremembah v zdravstvenem zavarovanju

Audiogram: kronične okvare sluha na obeh ušesih zaradi ropota

(Nadaljevanje s str. 10)

A. RAZVOJ PERCEPTIVNE (ZAZNAVNE) OKVARE SLUHA

Trajna okvara sluha zaradi ropota se prične šele po dveh do štirih letih. Pri preobčutljivih ljudeh pa jo lahko opazimo že v nekaj mesecih. V vsakdanjem življenju običajno opazi ropotu izpostavljeni človek to okvaro šele po petnajstih do tridesetih letih dela v ropotu. Kronična slušna poškodba nastane več ali manj po nepretrganem ropotu določene stopnje. Ropot ima lahko preskoke in sicer nekaj navzgor in nekaj navzdol. Uho pokaže znake bolezni, vzporedno s tem pa tudi drobovno živčevje, osrednji živčni sistem ali kak drug organ.

Ko delavec zapusti delovno mesto, na katerem je bil ropot, ima občutek, kot da bi imel vato

v ušesu. Ne glede na starost in pa je uho izpostavljeno kar naprej kontinuiranemu ropotu visoke stopnje, preide postopoma okvara v **kronično stanje**, ki ima nepovratičljiv potek.

2. stopnja: ne da bi človek osebno kaj opazil, zazna avdiogram trajen izpad sluha na frekvenci 4096 hercov. Izpad pa je nekoliko manjši kot pri prvi stopnji in znaša 40 db.

3. stopnja: v tej stopnji je govor še razumljiv, šepet pa ni več. Področje objektivne izgube sluha na avdiogramu se sedaj širi tudi na frekvence v smeri 1000 in 8 tisoč hercov.

4. stopnja: predstavlja konec nadaljnega razvoja; oseba že zaznava naglušnost, govor je težje spremlja, šepeta ne sliši več.

Naglušnost se torej veča za hrbtno pri vztrajnem delu v ropotu, katerega jakost presega

B. NOTRANJI VZROKI

Med te štejemo:

1. Povečano občutljivost slušnega aparata na ropot (dedne oslabele spremenbe slušnega aparata).
2. Starost, arteriosklerotične spremembe na ožilju; škodljivost ropota se stopnjuje s starostjo.
3. Nekatere bolezni npr. tifus, gripo itd.
4. Stanje prekrvavljenosti notranjega ušesa.
5. Strupene snovi — zastrupitev.

Strupi pridejo v telo običajno preko sluznice dihal ali pa preko kože. Zaradi zastrupljanja nastanejo po določenih strupih primarne degenerativne spremembe možganskega živca in v Cortijevem organu.

Po Kolscheju gre čestokrat za kombinacijo alkohola, ki pojača vsrkavanje številnih strupov in zviša njihov učinek npr. svinec, živo srebro, aromatične nitro in amido spojine in mamila. Na drugi strani nekateri strupi znižujejo toleranco alkohola kot npr. arzen, nitrobenzol, anilin.

Efekt zastrupljanja pa se lahko kombinira tudi z drugo škodljivostjo na slušni mehanizem npr. anilin-ropot. Gre torej za kombinacijo; zastrupitev — slušna poškodba.

Intoksikacija pa se lahko naveže na že nastale patološke spremembe, npr. arteriosklerozo, ki je samostojno obolenje (starčevska) ali pa je arteriosklerozo posledica kroničnega zastrupljanja s svincem. Razpoznava intoksikacije kot notranjega vzroka okvare sluha spada v klinično obdelavo.

Med številne strupene snovi, ki lahko prizadenejo sluh, štejemo naslednje: svinec, živo srebro, arzen, fosfor, žveplena kislina (vsebuje arzen in svinec v sledovih), ogljikov monoksid, ogljikov dioksid, ogljikov žveplac, kalijev cianid, metilni alkohol, etilni alkohol. Pri kronični alkoholičarki, kolikor je noseča in dela celo v močnem ropotu, pride lahko do okvare slušnega aparata tudi pri plodu in sicer so najbolj občutljivi poslednji meseci nosečnosti. Nadalje vplivajo še: benzol, nitrobenzol, nikotin, terpenin, anilin in njegovi derivati. Ker imamo v našem obratu opravka z barvami anilinskega izvora, ki jih uporabljamo za barvanje papirja po naročilu, smo mehote postali pozorni tudi na kombinacijo intoksikacije — anilinske barve — ropot, ker smo našli tri primere kroničnega zastrupljanja pri delavcih, ki imajo opravka z barvami, delajo pa izven ropota. Hematološki izvid je namreč pokazal patološko število eritrocitov, ki so vsebovali na svojem obodu številna Heinzova telesa. Pri delavcih, ki delajo v ropotu in imajo opraviti z barvami, Heinzovih teles v času, ko smo preiskovali sluh zaposlenih, nismo našli.

dr. B. M.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Nesreče pri delu v Medvodah

MEDVODE, JANUARJA — V naši tovarni je bilo v oktobru, novembru in decembru 1965 sedem nesreč pri delu, od tega po tri v oktobru in novembru, ena pa v decembru.

V primerjavi s preteklimi leti je to število manjše, posebno še, če upoštevamo, da se število nesreč normalno poveča z nastopom jesenskih in zimskih pogojev. Seveda pa to velja le za delavce pri zunanjih delih. Tudi v tem obdobju se je poškodovalo 5 zunanjih delavcev.

Dne 10. 10. se je ponoči ponesrečil pri silosih v kuharji tov. JOŽE RO-PRET, pomočnik kuharja celuloze. Pri vstopu v silos mu je spodrsnilo in si je poškodoval levi komolec.

Pri nakladanju lesa na prikolico si je dne 24. 10. poškodoval dlan leve roke tov. NIKA NASUF, nakladalec lesa v pripravi lesa.

Tov. BEJDO DAUTOVIČ, razkladalac surovin na lesnem prostoru, si je dne 26. 10. pri klanju lesa poškodoval prst desne roke. To je v obdobju dveh let že tretja poškodba prstov na cepilnem stroju.

Nakladalec lesa v pripravi lesa tov. FRANC KOZAMERNIK se je poškodoval dne 6. 11. pri obračanju rotorja mu je spodletelo. Poškodoval si je dlan leve roke.

Tov. MUHAREM CEHIĆ je nakladalec lesa v pripravi lesa. Dne 24. 11. si je pri nakladanju lesa na prikolico poškodoval prst desne roke.

Pri odvozu pepela iz kotlarne se je dne 18. 11. poškodoval tov. DRAGO TALAN. Z zgornjo ustnico je zadel ob vagonček in si jo poškodoval.

Zadnji v preteklem letu se je poškodoval na stopalu desne noge tov. IVAN SEMRL, nakladalec lesa v pripravi lesa. Nesreča se mu je pripetila 21. 12.

V preteklem letu so se pripetile tudi tri nesreče na poti na delo. Vendar zaradi pomanjkanja dokazov in prič niso bile priznane. V tovrstnih primerih je namreč potrebno s pričami dokazati navedbe. To navajam predvsem zaradi tega, da se podobni neprijetni primeri ne bi v bodoče dogajali.

Ker nekateri posamezniki ne vračajo četrtega primera »Prijava o nesreči pri delu«, moram opozoriti na nova določila o priznavanju izplačila nadomestila, katero je mogoče šele po vrnitvi v zdravstvenem domu izpolnjenega prej omenjenega formularja.

Večinoma se še vsi spominjamo nesreče pri kovinski delavnici, ko se je poškodoval tov. JOŽE CARMAN. Verjetno pa jih je malo, ki vedo, da se je ta nesreča dogodila 18. 9. 1964. Zaradi poškodbe na nogi se mora tov. Jože še vedno zdraviti. Lepo bi bilo, če bi ponesrečenega tovariša kdaj obiskali, saj ga verjetno zanima življenje in dogodki v tovarni.

Tov. Jožetu pa želim čimprejnjega ozdravljenja in da se nam zopet pridruži v tovarni.

V. B.

MEDVODE, MARCA — V januarju in februarju 1966 so se pripetile v naši tovarni tri nezgode pri delu in ena na službenem potovanju.

Tri nezgode smo zabeležili v mesecu januarju in eno v februarju.

Tov. Muharem Cehić si je dne 5. I. 1966 ob 10. uri poškodoval prsni koš. Pri nakladanju lesa mu je spodrsnilo.

Dne 19. I. 1966 si je na službenem potovanju zlomil desno nogo v stopalu tov. Ivan Tršan. Poškodba je nastala zaradi poledenele ceste v Sisku.

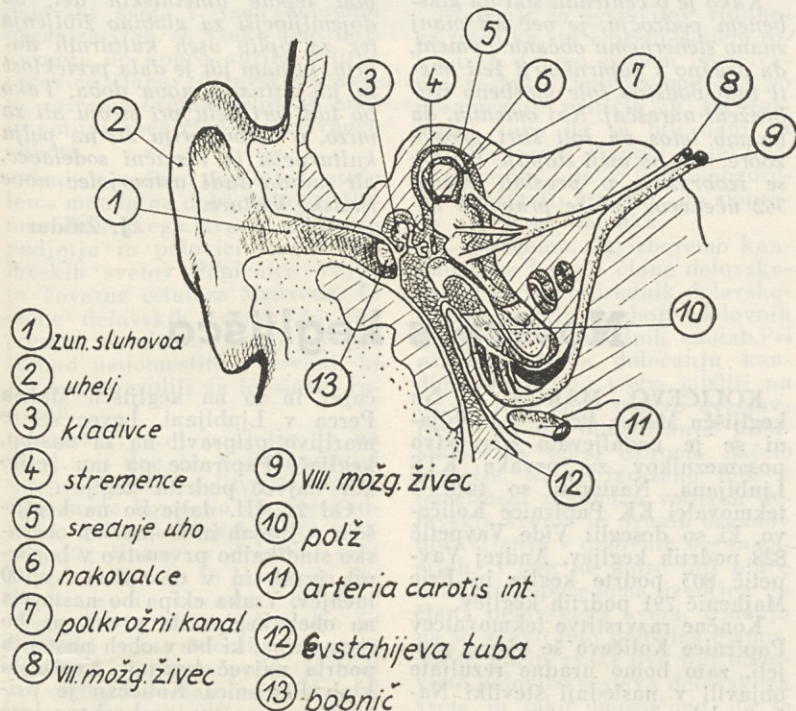
V sortaciji si je pri odjemalnem valju dne 24. I. 1966 poškodoval prst na desni roki tovariš Alojz Plešec.

Ko je dne 16. II. 1966 tov. Đuro Perač odvijal vijak na zasunu kuharstva, mu je pri pokvarjenem tesnilu brizgnila na levo ramo in del vratu vroča lužina in povzročila opekline I. in II. stopnje.

V zadnjem času je zopet opazeno, da nekateri posamezniki v naši tovarni pri delu ne uporabljajo zaščitnih sredstev. To velja predvsem za uporabo čelad, respiratorjev, varnostnih pasov in drugo. Ker se razmere delovnega okolja ne dajo vedno in povsod izboljšati s tehničnimi posegi na delovnem mestu, bodo morali vodje oddelkov in izmen, kot prvi in neposredno odgovorni, ukrepati, da se stanje izboljša. Pri tem pa seveda ne smemo pozabiti na to, da se z ustreznim uvajanjem na delo in občasnim opozorili lahko doseže lepe rezultate.

Prav zadnji primeri nezgod pri delu pa dajo slutiti, da bi bilo potrebno predvsem vodje izmen in morda oddelkov malo podrobneje seznaniti s postopki nudenja prve pomoči. Zaradi tega je tudi predvideno v programih kratkih seminarjev za posamezne stroke v naši tovarni poleg ostalih načel in določil o varstvu pri delu tudi osnovno nudenje prve pomoči. To pa naj bi obsegalo predvsem pomoč pri raznih poškodbah (rane, zmečkanine, zlomi) in zastrupitvah.

V. B.

Shema ušesa

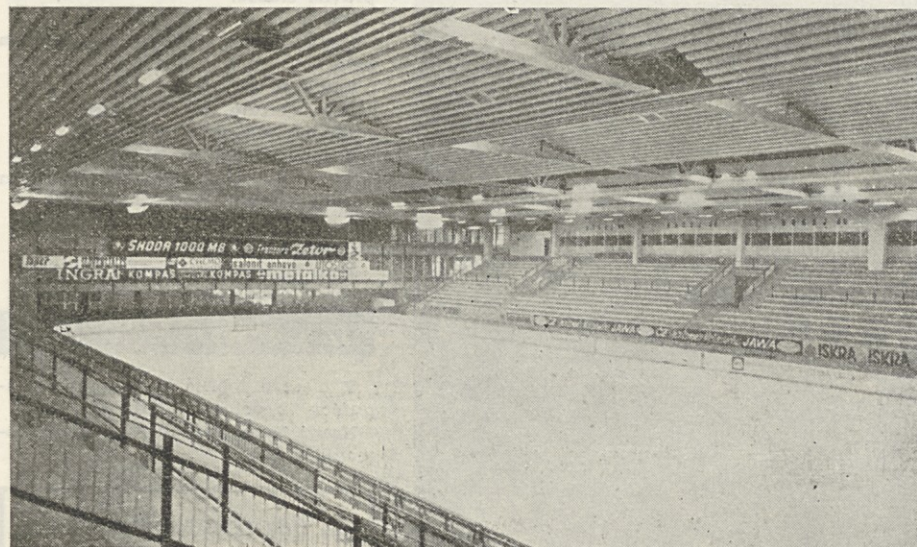
spol je prvi važen pojav šum (tinitus) v ušesih. Ta pojav pa opazijo le dovolj inteligentni ljudje. Šum je v območju višjih frekvenc sčasoma popustil, že nekaj ur po končanem delu v ropotu, lahko pa traja mesece, leta ali ostane celo trajen. Človek je zaspan in razdražljiv.

Sčasoma, s pojavom šuma v ušesih, nastaja tudi okvara sluha. Tudi to slabšanje sluha (hypacis) opazajo le nekateri. Naloga zdravnika v podjetju je, da zazna začetno okvaro sluha objektivno, to je z metodo za preizkus sluha. Okvara nastane vedno na frekvenci 4, 5, to je 4096 hercov. Pojavijo se prvi zobci in v prvi fazi so povračljivi. Značilno je, da človeški govor ni bil pomemben pri razvoju sluha in je spravljen na ozkem frekvenčnem obsegu 300 do 5000 hercov. Zato človek, dasi izgubi že precej sluha, še vedno nekako razume govor sobesednika. Važno je, da vsakomur, ki nastopi delo v ropotu, predhodno avdiometrično preiščemo sluh in tudi izvajamo zaporedne kontrole. Človek se namreč danes s svojim ušesom ne more prilagoditi visokemu ropotu, ker je uho visoko specializiran organ.

Doslej ni uspelo tudi s številnimi razlagami prepričati, zakaj je tovrstna okvara sluha najbolj pogosta na 4. stopnji. Popravljanje sluha po akutni slušni okvari je povračljivo, čas povratka v normalno stanje pa je obratno sorazmeren z jakostjo ropota; čim močnejši je ropot, tem bolj počasi se bo sluh vračal v normalno stanje. Nadaljnji razvoj okvare sluha povzroči povračljivo okvaro sluha, če ropot traja nepretrgoma naprej. Tako pride do invalidnosti. Po Pražiču ločimo štiri stopnje okvare sluha.

1. stopnja: sluh izpade za 50 db na frekvenci 4096 hercov, (če oseba zapusti območje ropota, se sluh popravi). To stanje imenujemo akutna slušna okvara. Ako

prekoračeno mero. Tipično za to okvaro je, da se razvije v mlajših letih, ko še ne pričnja starčevska naglušnost. Po trajni odstranitvi od ropota se okvara le zaustavi, a ne popravi v normalno stanje. Človek s tako okvaro sluha nima nobenega užitka v gledališču, koncertih, skratka izgubi socialni kontakt s svojim okoljem. Trajen šum v ušesih, ki ga spremlja, moti njegovo delo podnevi in mu ne da miru pri spanju ponoči. Kljub temu prenaša težave vdano in jih po možnosti skriva. Do sedaj je bilo zdravljenje naglušnosti z vitamini brezuspešno, prišlo je le do subjektivnega izboljšanja. Iz tega sledi, da je potrebno ugotoviti začetno okvaro sluha in storiti s tem v zvezi vse preventivne ukrepe.

Mladi hokejisti Slavije šele tretji

Notranjost športne dvorane Tivoli tik pred pričetkom svetovnega in evropskega prvenstva v hokeju na ledu. Enajst nepozabnih dni za ljubitelje hokeja je mimo. Zdaj v dvorani ni več ledu, kmalu bodo v njej začeli nastopati košarkarji. Sicer pa je bilo letos malo ledu v Ljubljani. Vse je bilo podrejeno Hokeju 66, domači drsalci in hokejisti, razen reprezentantov, pa so bili zanemarjeni. Morda je prav to razlog za slabo uvrstitev mladih hokejistov evške Slavije na državnem mladinskem prvenstvu v hokeju na ledu, ki je bilo 18. in 19. marca v dvorani Tivoli tako rekoč na zadnjem ledu... V prvi tekmi je Slavija premagala beograjskega Partizana s 4:2, nato pa izgubila od Olimpije kar s 5:1. Zanimivo je, da je v odločilni tekmi Partizan premagal Olimpijo s 4:2 in se kljub temu uvrstil šele na drugo mesto, za Olimpijo in pred Slavijo, zaradi slabše razlike v golih, ki je sploh odločala pri uvrstitvi. Vsa moštva so namreč dosegla enako število točk — po dve.

Vevčan Andrej Pirkmeier med vožnjo

VII. republiško prvenstvo gozdarjev, lovcev in lesnoindustrijev

VEVČE, MARCA — Pot od lepe zamisli, blede podobe pa do uresničitve ni vedno lahka. Ko pa se neka ideja pokaže v realnem življenju, ko dobi svojo obliko in z njo vrednost — je človek srečen.

Tako je tudi zamisel iz leta 1960 o vsakoletnih zimsko-sportnih prireditvah prehodila pot od Krvavca, preko Črne na Koroškem, Bohinja, Pokljuke, Črmošnjic na Kočevskem in zelenega Pohorja. Po sedmih letih so se gozdarji, lesnoindustriji in lovci ponovno srečali na Krvavcu, da bi pomerili svoje moči in znanje v veleslalomu in tekih — v tej prelepi športni vrsti, ki je za vse tudi poklicno skupna in čisto dobrodošla panoga športa.

Če bi to srečanje spremenili izključno v športni boj za trofeje, bi se delno odmaknili od prvotne ideje, prireditve samo pa bi celo osiromašili. Te vsakoletne prireditve naj združujejo delavce iz gozdov, žag, predelovalnih obratov, lovskih revirjev in uradov v pravo »zeleno bratovščino«, ki ne pozna nasprotij, kjer interesi poedincev ne prevladujejo nad interesi vseh. Taka srečanja naj bodo tudi mostičke, da bi našli vedno bolj pogrešano enotnost, katero čisto ne moremo najti za okroglimi mizami v kabinetih.

Ko smo pred šestimi leti začeli s tekmovanji gozdarjev, lesnoindustrijev in lovcev v smučanju, prav gotovo nismo pričakovali takega razmaha tega tekmovanja. Danes smo veseli ob zamisli, da smo vse to dosegli. Tekmovanje je postalo tradicionalno. Krvavcu je sledila Črna na Koroškem, tej Bohinj, pa Pokljuka, Črmošnjice, Pohorje in že je spet na vrsti Krvavec. Krog je zaključen? Ne, krog se spet začneja in odpira. Prav gotovo bo nov kraj drugo leto spet prizorišče tega priljubljenega srečanja.

S temi tekmovanji smo dosegli dosti več od pričakovanj. Postala so tudi zagrizen športni boj za čim boljše rezultate. Na tekmah sodelujejo mnogi vrhunski tekmovalci — Lakota, Klinar, Mulej, Štefe, Cvenkelj itd., ki so s svojimi rezultati že posegli v vrh svetovne elite. To pa daje tem tekmam še posebno privlačnost. Letos se je udeležilo tega tekmovanja devetindvajset podjetij, med njimi tudi predstavniki naše tovarne tovarš Albin Vengust, Marjan Pavšič, Andrej Zapušek in Andrej Pirkmajer. Andrej Pirkmajer je sodeloval na vseh dosedanjih tekmah gozdarjev, lesnoindustrijev in lovcev razen v Črmošnjicah na Kočevskem.

V tej močni in množični športni manifestaciji med 113 tekmovalci v veleslalomu se je najbolje uvrstil Pirkmajer na odlično 13. mesto.

Ostali rezultati pa so:

1. ing. Peter Lakota, GG — Bled 0:56,8,
2. Plesec Franc, GG — Slovenj Gradec 0:59,1,

3. Tinče Mulej, Lovska zveza Kranj 0:59,4,
 4. Jože Klinar, lovska zveza Kranj 1:00,4,
 5. Ivan Srebre, GG — Slovenj Gradec 1:00,6,
 6. Franc Primožič, GG — Kranj 1:01,3,
 7. Franc Cvenkelj, ELAN Begunje 1:01,4,
 8. Janko Grm, ELAN Begunje 1:01,6,
 9. Janez Bohinc, ELAN Begunje 1:01,8,
 - 10.—11. Branko Lebe, GG Maribor 1:02,5,
 - 10.—11. Anton Lunežnik, MARLES Maribor 1:02,5,
 12. Janko Štefe, KOZOROG Kamnik 1:03,5,
 13. Andrej Pirkmajer, Papirnica Vevče 1:04,6,
 - 51.—58. Marjan Pavšič, Papirnica Vevče 1:19,0,
- Andrej Zapušek, Papirnica Vevče, diskvalificiran.

V zelo močni konkurenci bi se tov. Albin Vengust uvrstil od 20. do 25. mesta, vendar je imel na polovici proge smolo odpela se mu je varnostna vez in je bil primoran odstopiti.

Škoda je edino to, da je naša tovarna poslala na zimske športne igre samo štiri predstavnike našega kolektiva, ki so se v tej močni konkurenci zagrizeno borili. Zaželeno bi bilo, da bi se prihodnje leto udeležilo športnih iger še več predstavnikov iz našega kolektiva, saj sem prepričan, da zanimanje za to športno vrsto v naši tovarni ni majhno.

Morda bi bilo zanimivo razmišljati o tem, da bi omogočili delovcem iz našega kolektiva dom, ki bi ga vzdrževali in v katerem bi lahko preživeli zimski dopust. Seveda pa bi moral biti ta dom dostopen s avtobusom.

Na svidenje naslednje leto na republiškem prvenstvu gozdarjev, lesnoindustrijev in lovcev v željlo, da bi bila tudi takrat organizacija na tako visokem nivoju, kot je bila letos!

A. P.

Tekmovanje v rdečem razredu

KOLIČEVO, MARCA — Na kegljišču v Jaršah je bilo odigrano prvenstveno srečanje v borbeni igri med KK Izolirke (Ljubljana) proti KK Papirnice Količevo. Zmagali so papirničarji in to z razliko 9 kegljev. Bilo je to zanimivo srečanje. Najprej so vodili domačini, po tretjem setu že z 32 keglji, da bi v četrtem setu ekipa Izolirke z dobro igro in nekoliko sreče podrla 94 kegljev in tako po četrtem setu vodila z 9 keglji. V petem setu so domačini uspeli le toliko, da so rezultat izenačili na 320 : 320, tako da je

zmagovalca tega srečanja odločil zadnji set. Domačini so imeli več uspeha, mogoče tudi nekoliko sreče ter zmagali z razliko 9 kegljev. Končni rezultat srečanja med ekipama Izolirke in Papirnice se glasi 381 : 372 podrtih kegljev v korist KK Papirnice Količevo.

Prvenstveno srečanje med ekipama Lek in Papirnica, ki bi se moralo odigrati 3. III. 1966 na kegljišču Maksa Perca v Ljubljani, je po obojestranski želji preloženo na kasnejši termin.

-ej-

Ko greste na Veliko planino, ne pozabite obiskati hotela na Šimnovcu

O glasbeni vzgoji našega okolja

VEVČE, MARCA — Po članku z dne 25. decembra 1965 sklepam, da ima Papirnica Vevče razgibano glasbeno dejavnost. Poleg osrednjega pihalnega orkestra ima še manjše ansamble za razne prireditve. Prav gotovo je to posledica tradicije in pravilne kulturno-prosvetne politike. Sodim, da lahko oso to dejavnost povežemo še s pevstvom mladega naraščaja na centralni šoli v Polju, kjer mladi rod dobiva prve glasbene napotke. Če poleg šole še doma sliši igrati očeta na instrument, mater prepevati, bo gotovo želel posnemati ter se sčasoma vključiti v orkester ali pevske zbor.

In tako so prišli mladi ljudje v pihalni orkester, ansambel Lenasi, kvintet Zagor itd. Dejstvo je, da papirnica in šola spodbujata mladino h glasbenemu udejstvovanju.

Prav je, da na tem mestu pohvalimo poleg starejših glasbenikov tudi mlajše, ker »na mlajših svet ostane«. Od starejših je odvisno, kakšen bo mladi rod. Ob raznih nastopih godbe z veseljem ugotavljam, da je v orkestru mnogo mladih godbenikov, učenec splošne izobraževalne šole. Vidite, dragi starši, da naš mladi rod ni slab. Občudujem sliko v 12. številki IV. letnika »Našega dela« ansambla »Lenasi«. Menim, da so mnogi mladi na pravi poti in vsi želimo, da se glasbeno življenje v Papirnici Vevče še intenzivneje razvija po poti napredka.

Osnovna in glasbena šola stojita glasbenikom ob strani in podpirata stremenje k doigu glasbenega nivoja. Le z združenimi močmi lahko prispevamo k razvoju ljudske kulture.

Kako je v centralni šoli na glasbenem področju, je več ali manj znano slehernemu občanu. Pomeni, da družno s papirničarji želi imeti tudi vodstvo šole glasbeno izobraženi naraščaj. Naj omenim, da imamo letos na šoli štiri pevske zборе, dva na višji stopnji. Pevsko se izobražuje v pevske zborih 362 učencev, kar je prav lep us-

peh. Pevske vaje so obiskane 100-odstotno pri vseh stopnjah. Sodim, da po zaslugi okolja, navad in običajev mladi rod rad prepeva ter nam s petjem in igranjem lajša življenje. Medtem ko na drugih šolah težko zberejo in sestavijo pevske zbor, je to pri nas normalen in razveseljujoč pojav. Zato vsem staršem pevcem prav lepa hvala za pomoč, mladim pa za sodelovanje.

Pesem je vez človeka s človekom, je prva oblika lepega otroškega izraza, če so ga znali mati, oče in vzgojitelji pravilno usmeriti. Glasba ima velik vzgojni pomen. Važen pa je način, kako otroka pripraviti do tega, da ji prisluhne. Človek, ki bo že v otroški dobi dobival prve osnove glasbene vzgoje in bo te osnove stalno poglobljal, bo lahko dojemal lepote umetniških del, bo dojemljivejši za globino življenja ter za vpliv vseh kulturnih dobrin, ki nam jih je dala preteklost in jih ustvarja nova doba. Tako bo tudi pri delu pri stroju ali za mizo, v laboratoriju ali na polju kulturnejši in resnični sodelavec, ali morda tudi ustvarjalec nove ljudske kulture.

J. Žnidar

Novice s kegljišča

KOLIČEVO, MARCA — Na kegljišču Maksa Perca v Ljubljani se je nadaljevalo prvenstvo posameznikov za prvaka KTS Ljubljana. Nastopili so tudi 3 tekmovalci KK Papirnice Količevo, ki so dosegli: Vide Vavpetič 828 podrtih kegljev, Andrej Vavpetič 803 podrtih kegljev in Fric Majhenič 791 podrtih kegljev.

Končne razvrstitve tekmovalcev Papirnice Količevo še nismo prejeli, zato bomo uradne rezultate objavili v naslednji številki Našega dela.

KOLIČEVO, MARCA — Kegljški klub Papirnice Količevo je razpisal pomladansko prvenstvo posameznikov v disciplini 3 x 150 lučajev. Tekmovanja se lahko udeležijo vsi člani sindikalne podružnice podjetja. Prijavljenih je 20 tekmovalcev, zmagovalec pa bo tisti, ki bo v treh nastopih podrl največ kegljev. Prvak prejme prehodni pokal sindikalne podružnice, pet prvoplasiranih pa manjša praktična darila.

KK Papirnica Količevo je prijavila za tekmovanje v skupini starejših članov (nad 55 let) svojega člana Franca Levca. Tekmovali bodo v disciplini 2 x 100 lu-

čajev in to na kegljišču Maksa Perca v Ljubljani. Levce se je marljivo pripravil na ta nastop, kegljači Papirnice pa mu želijo kar največ podrtih kegljev.

Od 21. III. dalje bo na kegljiščih v Jaršah in Domžalah občinsko sindikalno prvenstvo v borbenih igrah in v disciplini 3 x 100 lučajev. Vsaka ekipa bo nastopila na obeh kegljiščih, prvak pa bo tista ekipa, ki bo v obeh nastopih podrla največ kegljev. Kegljški klub Papirnica Količevo je prijavil eno moštvo za borbene igre ter 8 ekip (v vsaki ekipi so 3 tekmovalci) za disciplino 3 x 100 lučajev.

-ej-

Dopisujte

V

Naše delo

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

IZ OBRATA VEVČE

V februarju so prišli:
Anton Kralj, razkladalec,
Gabrijel Vidic, električar VI.,
Jurij Mušič dipl. pravnik, vodja pravne službe.

Odšli:
Marija Oberč, samovoljno zapustila delo.

Rodili so se:
Miju Ferlinu, hči Blaženka,
Jakobu Mlakarju, hči Sonja,
Antonu Žustu, sin Marko,
Pavlu Teru, dvojčki — Danica in Nadica.

Cestitamo!

Poročili so se:
Miro Burkeljca z Ivano Burja.
Cestitamo!

IZ OBRATA MEDVODE

V mesecu februarju 1966 je bil odpuščen iz delovne skupnosti:
Nasuf Nika, nakladalec lesa in žamnanja.

Iz Papirnice Količevo

V mesecu februarju so odšli:
Janez Slapar, upokojen,
Kristijan Premk, sporazumno,

Ignac Rožič, upokojen,
Franc Hribar II., samovoljno.

Rojstva:
Francu Krulcu se je rodila hčerka Milena.

Cestitamo!

Poroke:
Ivana Burja se je poročila z Miroslavom Burkeljca,
Frančiška Orehek se je poročila z Martinom Capudrom.

Cestitamo!

NAŠE DELO

Glasilo delovnih kolektivov Združenih papirnic Ljubljana in Papirnice Količevo. — Izdajata delavska sveta omenjenih tovarn. — Izhaja vsak mesec. — Odgovorni urednik Stane Robida. — Uredniški odbor: Ivan Bogovič, Janez Gašperin, Milan Korošec, Jože Lejko, Ljubo Milič, Tone Novak in Stane Skok. — Uredil Danilo Domanjko (Delavska enotnost). — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani